

Федерация
на българските
алпийски клубове

**УСТРОЙСТВЕН ПРОЕКТ
ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА АЛПИЙСКА
ДЕЙНОСТ – КАТЕРЕНЕ И АЛПИНИЗЪМ
НА ТЕРИТОРИЯТА
НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК “РИЛА”**

Октомври, 2006

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
УВОД	4
I. ОБЩА ЧАСТ	6
I.1. Основни определения	6
I.2. Основни принципи	6
I.3. Обща информация за развитието на алпинизма и обектите за катерене в Рила планина	7
I.4. Описание на алпийските обекти на територията на национален парк “Рила”	8
I.5. Описание на места за лагеруване	11
I.6. Описание на обектите за ски-преходи	13
I.7. Оценка на състоянието и прогноза за въздействието	15
II. РЕЖИМИ И НОРМИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА АЛПИЙСКА ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА”	17
II.1. Право на достъп до алпийските обекти	17
II.2. Норми за поведение на катерачите по време на изкачвания и лагеруване	17
II.3. Режим и норми на катерачни обекти в НП “Рила”	19
II.4. Режими и норми за обектите за ски-преходи в НП “Рила”	23
III. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	25
ПРИЛОЖЕНИЯ	
СПИСЪК НА ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ	28
ЧЛЕНСКА КАРТА НА „ФБАК” (ОБРАЗЕЦ)	29
ЗАЯВЛЕНИЕ	30
УВЕДОМЛЕНИЕ	32
ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК “РИЛА”	33
КАРТА НА АЛПИЙСКИТЕ ОБЕКТИ В НАЦИОНАЛЕН ПАРК “РИЛА”	50

СЪКРАЩЕНИЯ

БД	- База данни
ГИС	- Географско-информационна система
ДНПР	- Дирекция „Национален парк Рила”
ЗЗТ	- Закон за защитените територии
Зона ОЧВ	- Зона за ограничаване на човешкото въздействие
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
НП	- Национален парк
НПР	- Национален парк “Рила”
НСЗП	- Национална служба за защита на природата
ОУ	- Охранителен участък
ПУ	- Парков участък
ПЛУ	- План за управление
УС	- Управителен съвет
ФБАК	- Федерация на българските алпийски клубове

УВОД

Условията за достъп до планините, скалите и върхове са от фундаментално значение за развитието на алпинизма и катеренето като спортни и рекреационни дейности със значим принос в откриването, изследването и опазването на земните форми и укрепването на човешкия дух.

Основната цел на устройствения проект е да съгласува действията и проектите на катерачната общност в България с идеалните и дългосрочни цели залегнали в Плана за управление на Национален парк "Рила" (2001-2010).

В проекта са заимствани идеи от най-подходящите за условията в България световни катерачни практики, които през годините са доказали, че имат максимален ефект за постигане на общата цел – устойчиво ползване и опазване на алпийската среда и природното наследство.

Дирекция „Национален парк Рила“ (ДНПР) е специализиран регионален орган на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) за управление на националния парк. Тя прилага Плана за управление на парка, като възлага изпълнението на дейности и проекти. ДНПР отговаря за управление на дейностите по опазване на популациите на консервационно значими животински и растителни видове в парка, както и условията в техните местообитания, включително и в обектите на алпийска дейност, описани в настоящия устройствен проект. Оперативното и методическо ръководство и контрол на дейността на дирекцията се осъществява от Дирекция „Национална служба за защита на природата“ (НСЗП) в МОСВ.

Нормативно основание за разработването на настоящия Устройствен проект за на алпийска дейност – катерене и алпинизъм на територията на НПР е:

- Закона за защитените територии (Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999г., изм. ДВ. бр.28 от 4 Април 2000г., изм. ДВ. бр.48 от 13 Юни 2000г., доп. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000г., изм. ДВ. бр.23 от 1 Март 2002г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., изм. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.65 от 11 Август 2006г.) – чл. 64.
- План за управление на НП "Рила" (приет с Решение № 522 от 04.07.2001 г. на МС, обн. ДВ, бр. 66 от 27.07.2001 г.) – Раздел II. Предписания, 4.0. Зониране и режими на Национален парк „Рила“:
 - 4.1. Зона за ограничаване на човешкото въздействие
 - I. Режими на зоната за ограничаване на човешкото въздействие
 - 15. Скално катерене на определени с утвърден проект места. При провеждане на масови прояви след съгласуване с ДНПР проект – Разпространение на горски плодове, видов състав и ресурсна оценка;
 - 4.3. Зона за интензивен туризъм
 - I. Режими на зоната за интензивен туризъм
 - 6. Специализиран туризъм (преходи със ски) по определени и обозначени за целта маршрути по утвърден устройствен проект;

Устройственият проект е изготвен от Федерацията на българските алпийски клубове с цел адаптиране на досегашните практики за извършване на алпийска дейност към Плана за управление на Национален парк „Рила” и съпътстващото национално и международно законодателство в областта на опазването на планинските екосистеми.

Съгласно своите цели за развитие, практикуване и администриране на алпийските дейности и спортове на национално ниво, ФБАК чрез своите членове ще се стреми да спазва всички ограничения наложени от статута на парка като защитена територия. Извършването на алпийска дейност ще бъде подчинено на принципите за минимално въздействие върху скалните и земни форми, флората и фауната в НПП.

ФБАК ще сътрудничи на ДНПР като уведомява своевременно за провеждането на всички мероприятия от спортния календар; популяризира и подкрепя алпийски инициативи провеждани според договорените правила за поведение и достъп до обектите; подпомага проекти на клубове, целящи проучването, опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и скалните феномени; стимулира дейности по укрепване на пътеките за достъп и намаляване на антропогенната ерозия около катерачните обекти и насърчава всички катерачи да сътрудничат на парковата охрана, да съобщават за забелязани нарушения и участват в акции според тяхната компетентност и подготовка.

Устройственият проект е изготвен от екип в състав:

Дора Маринова (изп. секретар на ФБАК, bac@netbg.com) – общи условия и характеристика на катерачните обекти, основни принципи и определения.

Боян П. Петров (специалист-биолог в Националния природонаучен музей - БАН, boyanpp@nmnh.bas.bg) – основни принципи, норми за поведение, катерачни обекти, оценка на състоянието и прогноза, литературни източници, план за изпълнение на устройствения проект, приложения.

Владимир Владов (vladimirvladofff@abv.bg) – основни принципи, достъп и характеристика на обектите, места за лагеруване.

Тодор Тодоров (председател на комисия “Ски-алпинизъм” към ФБАК, todor.todorov@ttp.bg) – раздел “Ски-преходи”

Проектът е приет на заседание на УС на ФБАК на 14.6.2006 г. и е съгласуван от ДНПР на 19.7.2006 г.

Устройственият проект е утвърден от министъра на околната среда и водите със Заповед № от 200 г.

I. ОБЩА ЧАСТ

I.1. Основни определения

Алпинизъм – изкачване на категоризирани алпийски обекти със специални технически съоръжения.

Алпийска дейност – включва предварителната подготовка и конкретни действия на хората, свързани с пребиваване и придвижване в планината – по различни терени

Форми на алпийска дейност:

- **Изкачване на върхове** – най-старата, класическа форма на алпинизма. Насочена е към изкачване на високите върхове на планината.
- **Траверси** – преминаване през няколко върхове по свързващите ги била.
- **Изкачване на стени и ръбове** – най-разпространената форма на алпийска дейност, включително и в границите на НП “РИЛА”.
- **Ски-преходи** – редуват се изкачване и спускане със ски по необработени терени; може да се наложи прилагане на алпийски умения и техники.
-

I.2. Основни принципи

Алпийските и катерачни дейности се основават на световно възприети принципи, залегнали в основоположни документи на водещите организации, администриращи алпинизма и катеренето в национален или световен мащаб. Ние вярваме, че отговорния достъп до планините и скалите е фундаментално човешко право и при спазване на всички условия и ограничения, катеренето не представлява заплаха за нито един от компонентите на планинските екосистеми. ФБАК декларира, че ще развива и подпомага дейности основани на следните принципи:

1. Катерачите се стремят да спазват всички законови ограничения и предписания по възможно най-стриктния начин, който осигурява тяхната безопасност, целостта и естественото функциониране на алпийската среда и биологичното разнообразие.
2. Катерачите поемат отговорността, че алпийските дейности могат да бъдат опасни за тях и практикуването им трябва да става при спазване на всички мерки за индивидуална и групов безопасност. Дейностите на всеки един не трябва да застрашават околните и обкръжаващата среда. При възникване на инцидент, всеки един е готов да помогне на нуждаещите се според личните си възможности и състояние.
3. Добрият стил и природосъобразния начин на катерене са по-важни от самите катерачни проекти и цели. Ние се стремим да не оставяме следи в планините.
4. Чрез диалог и конструктивно сътрудничество, катерачите са готови на компромисни решения, които задоволяват интересите и възможностите на засегнатите страни.

I.3. Обща информация за развитието на алпинизма и обектите за катерене в Рила планина

Рила безспорно е люлката на българския алпинизъм. Още през двадесетте години на XX век, членовете на ЮТС в град Самоков провеждат първите планински излизания – изкачвания, преходи и траверси. Североизточната стена на вр. Мальовица, 2729 м, висока около 120 м. дълго е считана за непревземаема и нейното първо изкачване от Георги Стоименов и Константин Саваджиев през 1938 г. е определено като най-трудното до този момент в нашата страна. Първото ѝ зимно изкачване е осъществено през 1959 г. от Георги Атанасов и Сандю Бешев. Районът на х. Маловица и находящите се около нея върхове подобаващо са оценени като най-подходящото място за развитие на алпинизма и в следващите години там регулярно започват да се провеждат различни летни и зимни алпийски прояви, създават се първо ежегодни подготвителни лагери, а по-късно и Централна планинска школа (ЦПШ), функционираща и до днес. През 50-те и 60-те години на XX век биват изкачени все повече и все по-трудни маршрути. Най-известните такива са по “Черната стена” и южната стена на вр. Двуглав, Портала, Иглата, Злия зъб, Мальовица, Ушите и другаде. Прочути за времето си със своята техническа трудност са туровете по надвесите на Дяволските игли и особено по Червената и Горната дяволски игли.

Сравнително непопулярни са обектите в други райони на планината – Мусаленския дял, вр. Ковач, около х. “Заврачица”, Белмекен и вр. Ибър. В сравнение с Мальовишките обекти, дългия подход и връщане е основната причина за слабата им популярност. Това е и причина през последните десетилетия там да не се провеждат изкачвания и организират алпиниади.

С развитие на леденото катерене в световен мащаб през последните 10 години, особено популярни станаха обектите за ледено катерене в Рила. Такива са водопадите около х. “Скакавица” и ледовете в циркуса на Седемте езера.

Съгласно съществуващата категоризация, към днешна дата в Рила има трасирани над 150 маршрута, които са съсредоточени в Северозападна (Мальовишки дял, х. “Скакавица” и циркуса на Седемте езера) и Източна Рила.

I.4. Описание на алпийските обекти на територията на национален парк “Рила”

I.4.1. Северозападна Рила

I.4.1.1. Районът на хижа “Скакавица”

1. *Големият водопад.* Достъп: От хижа «Скакавица» се тръгва нагоре по долината по пътеката. След около 20 мин., от последното заравнение, се тръгва наляво по посока на водопада.
2. *Централен район.* Достъп: От хижа «Скакавица» се тръгва нагоре по долината по пътеката. След около 20 мин., от последното заравнение, се тръгва надясно по посока на натечните ледове и скали, които се виждат по склона на вр. Кабул.
3. *Висулките.* Достъп: По пътеката за Големия водопад, след първата поляна право нагоре вдясно.
4. *Малкият Скакавец.* Достъп: Северозападно от хижата, първоначално по летния път за вр. Кабул, траверсира се склона надясно.

I.4.1.2. Районът на Седемте езера

1. *Езерният лед.* Достъп: Катери се масива южно от езерото Близнака. От х. «Рилски езера» по маркираните пътеки се достига до х. «Седемте езера», след това се продължава до езерото Близнака, разположено северно от стената.
2. *Вр. Харамията – западна стена.*

I.4.1.3. Районът на х. “Мальовица”

1. *Калбурската игла.* Достъп: Намира се на източните склонове на Калбура, срещу моста на Мальовишка река /пътеката от ЦПШ до хижата/. От моста се изкачва стръмен, обрасъл в долната си част с клек улей-30 мин.
2. *Учебни скали.* Достъп: Намират се на източните склонове на Калбура – на 20мин. от УЦ «Мальовица». След табелата на НП «Рила» в началото на парка се преминава моста на Мальовишка река и след 10 мин. по склона на Калбура се достигат скалите.
3. *Куклата.* Достъп: Намира се на източните склонове на Калбура, западно от х. «Мальовица». Достига се по пътеката, тръгваща западно от хижата (Заешката пътека). От върха се слиза, като се траверсира в дясно стръмен склон, обрасъл е трева, до излизане на Заешката пътека.
4. *Черната скала.* Достъп: Намира се източно от х. «Мальовица», на отделен хребет, започващ от западните склонове на ръба Ръждавица. Изкачва се един от двата кулоара, намиращи се източно от хижата. През зимата се налага да се излезе по маркираната пътека, водеща към Страшно езеро, и от началото на хребета да се траверсират западните склонове на върха.

I.4.1.4. Районът на връх Мальовица

Връх Мальовица - Североизточната стена (Триъгълника) и Северозападната стена.

Малка Мальовица – западна стена.

Иглата на Малка Мальовица. Намира се в началото на Втора тераса.

Орлето. Достъп: Подходът за стените се осъществява от х. «Мальовица» по няколко варианта:

- през Първа тераса, Овчарския улей и Мальовишки езера;
- през Първа тераса, Втора тераса, Еленино езеро, премката между Орлето и

Мальовица, след което следва по тесен улей до подножието на стената;
- по Заешката пътека и през Мальово поле;
- през Втора тераса по пътека траверсираща северните склонове на Малка Мальовица.

Ушиите. Достъп: през Първа тераса, Овчарския улей и Мальово поле.

Додов връх. Достъп: изходни пунктове: х. «Мальовица», х. «Иван Вазов», Рилски манастир. От вр. Мальовица по централната маркировка на запад се достига до върха. От тук, като се слезе по стръмен тревист склон се достига до основата на стената.

Еленин връх. Достъп: от Еленино езеро се върви в южна посока, по лятната маркировка за вр. Мальовица. След достигане на малък циркус, затварящ се от юг от северозападните склонове на Безименния връх, се върви по посока на малък превал, намиращ се вдясно от него. От тук по стръмен тревист улей се достига до основата на източната стена на върха.

Игли в долината на Урдина река. Достъп: от Яворова поляна (между УЦ “Мальовица” и х. “Вада”) се тръгва към Урдините езера. След около ½ ч ходене вдясно се виждат 3 характерни игли.

1.4.1.5. Районът на вр. Злият зъб

1. *Злият зъб* – северна, южна и югоизточна стена. Достъп: до южната стена се отива след като се изкачи кулоара между Орловец и Злия зъб, а до югоизточната – като се слезе на превала Злия прелез - между Злия зъб и Ловница.
2. *Вр. Орловец* – северозападна и южна стена, Безименния връх и Петлите. Достъп:
 1. От Втора тераса, като се изкачат неконкретизирани скално-тревни пасажии и се достигне до обширна тераса, намираща се в основата на стената;
 2. От заслон Орловец по маркирана с купчини от камъни пътека, като се траверсират северните склонове на върха.
За южната стена трябва да се излезе на превала между Орловец и Големия Петел и оттам, след като се слезе по стръмен улей и се пресече средната му част, се достига до основата на южната стена. Изходен пункт – х. «Мальовица» и заслон «Орловец».
3. *Иглата на монаха.* Достъп: от заслон «Орловец» - след като се излезе на превала между Орловец и Големия петел, се слиза около 250 м. по стръмен, обрасъл е трева улей, до достигане основата на ръба. Намира се в Злите потоци, южно от връх Орловец
4. *Вр. Двуглав* – южна, източна, югоизточна стена. Достъп:
 1. До южната стена на Двуглав се достига, след като се слезе по Синия улей. Премахва се покрай западната стена на Иглата и непосредствено под нея започва пътека, която траверсирайки южните склонове, извежда под южната стена на Двуглав.
 2. За да се достигне до югоизточната и източната стени на върха се слиза по Дяволския улей. Основата на тези стени започва в дясно от средната част на улея.
5. *Иглата източно от Двуглав.* Намира се непосредствено до източната /черната/ стена на Двуглав, като образува с нея стръмен, в горната си част отвесен скален улей. Изходен пункт заслон «Орловец». Достига се чрез слизание по Дяволския улей.
6. *Връх Иглата.* Достъп: По описания път за отиване до южната стена на Двуглав. Изходен пункт – заслон «Орловец».

7. *Портала*. Намира се до южната стена на Двуглав, като северната му страна и югоизточната му страна на Двуглав образуват улей, които се спуска на изток към Дяволския улей.

Достъп: по описаните до южната стена на Двуглав пътища. Изходен пункт е заслон «Орловец».

8. *Дяволските игли*. Състои се от Горна, Средна, Червена, Крайна, Черна, Долна Дяволски игли. Дяволските игли се намират южно от Злия зъб и образува верига от около 10 връхчета, стръмно спускащи се на юг към долината на Рилска река. Тази верига започва от ръба, свързващ Двуглав и Злия зъб, малко след скалното образуване, наречено Халката. В съседство на Дяволските игли се намира Двуглав и Злия зъб, а от дясно и от ляво - Дяволския и Белия улей.

Достъп: От заслон «Орловец» се излиза на превала Злия прелез, слиза се по Белия улей, като се преминава покрай стената на Злия зъб и се достига до основата на стените на Дяволските игли.

1.4.1.6. Районът на Страшното езеро

До заслона «Страшно езеро», който е и изходен пункт за повечето катерачни обекти в този район се отива по пътека, изкачваща западните склонове на Черната скала.

1. *Вр. Ловница – северна и източна стена*. Достъп: от заслон “Орловец” се траверсира северният склон на Големия Купен, докато се достигне до най-високото от Прекорешките езера. Оттук, след като се преминат големи пространства от морени и сипеи и се изкачи стръмен улей, се достига до основата на северната стена на Ловница. До източната стена може да се отиде, като се излезе на малкия превал, намиращ се вляво от северната стена или като се навлезе в циркуса, образуващ се от източната стена на Ловница и западните склонове на Големия Купен.
2. *Среден Купен – северна и североизточна стена*. Достъп: от заслон “Страшното езеро” – покрай езерото се изкачва широка морена, докато се достигне основата на стената
3. *Малък Купен*. Достъп – по описания начин до Среден Купен.
4. *Иглата до малкия Купен*. Достъп – по описания начин до Среден Купен.
5. *Голям Купен*. Намира се източно от Средния Купен, непосредствено вляво от него. Изходен пункт заслон Страшно езеро – 40 мин.
6. *Палеца*. Достъп: намира се в долината на Първа прека река и представлява скално образуване, затварящо от север тази долина, наподобяващо палец. Изходен пункт:
 1. заслон «Страшно езеро» – от заслона се слиза по пътеката до Минералното езеро. Оттук се изкачва на север лек тревен склон, като се излиза на малка премка, слиза се покрай лявата част на стената на Палеца, докато се достигне нейната основа.
 2. х. «Мальовица» - излиза се на пътеката за Страшното езеро. Достига се превала на Ръждавица и оттам се слиза до маркирана с купчини камъни пътека към долината на Първа прека река, до достигане основата на стената.
7. *Вр. Камилата*. Достъп: 1. От заслон «Орловец» - излиза се на превала между Ловница и Камилата, слиза се около 200 м по улея към долината на Преките реки и след това се траверсира в ляво до достигане основата на северната стена. 2. От хижа «Мальовица» - по пътеката за Страшно езеро се достига до Маломальовишките езера /голямото езеро под северната стена на върха/ и оттам, след след като се изкачат леки скално-тревисти пасажи, се достига до основата на северната стена.
8. *Иглата на Камилата*

9. *Скалите в района на Камилата, които гледат към Втора тераса*
10. *Траверс*. Билото от вр. Отовица през вр. Мальовица - вр. Орловец - вр. Злият зъб, вр. Голям Купен – до вр. Попова капа.

I.4.2. Източна Рила

I.4.2.1. Районът на х. «Заврачица»

1. *вр. Ибър и Иглата на вр. Ибър*. Достигане: от х. «Заврачица» по маркирания път за х. «Белмекен», след като се премине през Чалтъците се завива наляво към превала на Ушите, намиращ се между Каменишки чал и Ибър.
2. *вр. Църната скале*.
3. *вр. Мусли Чал*.
4. *вр. Ченгене Чал*. Достъп: от х. «Заврачица» се пресича реката и се изкачва тревистия склон до основата на стената – 20 мин.
5. *вр. Малък Манчо и Иглата на Манчо*. Достъп: От х. «Заврачица» по маркировката за х. «Грънчар» се излиза на Заврачишката седловина. Изкачва се източния тревен склон на Манчо до излизане на малък превал, намиращ се в близост до североизточната стена. Оттук като се слезе по стръмен, обсипан с лабилни камъни улеи, се достига до основата на 120 м. високата североизточна стена на върха.

I.4.2.2. Районът на х. «Грънчар»

1. *Южната стена на вр. Ковач (= Налбант)*. Достъп: от мест. Нехтеница по долината на р. Голяма Баненска до достигане на Якорудския циркус или от х. «Грънчар» по билната (зимна) пътека за х. «Рибни езера».

I.4.2.3. Районът на спортна база «Белмекен»

1. *Скалите в подножието на вр. Острец (2641 м)*. Достъп: от спортната база се тръгва по пътеката за х. «Белмекен» и след половин час ходене вляво се виждат ниски скали (до 50 м високи), които се намират по склоновете на вр. Острец. Тренировъчен обект с два къси маршрута.
2. *Южната стена на вр. Соколовец*. Достъп: на 2-3 км от с. Костенец по долината на р. Чавча в посока на х. «Белмекен».

I.4.2.4. Районът на вр. Мусала

Северните стени на:

1. *вр. Иречек*
2. *вр. Малка Мусала*. Достигане: от заслон «Еверест» или х. «Мусала»
3. *Траверс*. Билото между върховете Алеко – Мусала- Трионите - Иречек и Дено.

I.4.2.5. Районът на курорта Боровец

1. *Скалите на левия склон в началото на пътеката за х. «Мусала»*.

I.4.2.6. Районът на с. Бели Искър

1. *Скалите по долината над с. Бели Искър*.

I.5. Описание на места за лагеруване

Местата за пребиваване край обектите са сравнително малко. Все повече се предпочитат хижите пред установяването на биваци и ползването на заслони.

I.5.1. За района на Скакавица – почти без алтернатива се явява х. “Скакавица”. По-малко популярна е х. “Пионерска” и хотелите наоколо.

I.5.2. За ледовете в циркуса на Седемте езера и вр. Харамията се подхожда най-често от новата или старата хижи построени там. Зимният характер на изкачванията и близостта на хижите почти изключва възможността от бивакуване на открито. При летни изкачвания на вр. Харамията е възможно устройването на биваци на местата ползвани от Общество Бяло Братство България извън периода 20 юли - 30 август всяка година. Поради слабо популярните летни маршрути рядко палатките биха надвишили 2-3, при средна посещаемост 1-2 изкачвания месечно често толкова са дори за цялото лято, представляват обикновено съботно-неделни прояви.

I.5.3. В районът на Мальовица

Бивакуването в целия Мальовишки дял става съгласно ограниченията в Плана за управление на НП “РИЛА”.

I.5.3.1. х. “Мальовица” и УЦ “Мальовица” – най-предпочитаните места за преспиване. Използват се като изходни точки, но и като места за преспиване през цялото време на проявата. В 90% от случаите това са съботно-неделни прояви и сравнително рядко траят повече.

I.5.3.2. Стар бивак на Яворова поляна – служи за изкачване на иглите в Урдината долина. Рядко се използва за повече от две, обикновено е за съботно-неделни прояви и се състои от не повече от 2-4 палатки. Поради зачестили кражби напоследък не се предпочита и се използва УЦ “Мальовица”.

I.5.3.3. Стар бивак край долното Мальовишко езеро – използва се като изходна точка за трудни изкачвания по стените на вр. Мальовица и Ушите. Състои се от каменна маса и камъни за сядане около равно място източно от езерото. Много рядко се използва за повече от една нощувка /напр. при алпиниада/, обикновено е за съботно-неделни прояви и се състои от не повече от 2-4 палатки.

I.5.3.4. Стари биваци до х. “Мальовица” – на поляните около хижата - използват се като изходна точка за изкачвания по стените на Камилата, Куклата, Мальовица и Ушите. Рядко се използват за повече от две нощувки /напр. при алпиниада/, обикновено е за съботно-неделни прояви и се състои от не повече от 3-4 палатки.

I.5.3.5. Стар бивак на Втора тераса – използва се като изходна точка за изкачвания по стените на Елени връх, Злия зъб, Иглата на монаха и др. по-близки обекти. Рядко се използва за повече от две нощувки, обикновено е за съботно-неделни прояви и се състои от не повече от 2-6 палатки.

I.5.3.6. Стар бивак край Бисквитеното езеро под заслон “Орловец” – използва се като изходна точка за трудни изкачвания по стените на Дяволските игли, Злия зъб, Двуглав, Иглата др. по-близки обекти. Състои се от каменна маса и камъни за сядане около равно място. Рядко се използва за повече от две нощувки /напр. при алпиниада/, обикновено е за съботно-неделни прояви и се състои от не повече от 1-3 палатки.

I.5.3.7. Заслон “Орловец” – използва се като изходна точка за трудни изкачвания по стените на Дяволските игли, Злия зъб, Двуглав, Иглата др. по-близки обекти. Рядко се използва за повече от две нощувки /напр. при алпиниада/, обикновено е за съботно-неделни прояви и се ползва от 4-10 души.

I.5.3.8. Заслон “Страшно езеро” – използва се като изходна точка за изкачвания по стените на Купените, Ловница, Камилата. Рядко се използва за повече от две нощувки /напр. при алпиниада/, обикновено е за съботно-неделни прояви и се ползва от 4-10 души. През последните 10 години почти не се е ползвал като база за алпийски изкачвания и е предпочитан само от туристите.

I.5.4. За районите на х. “Грънчар” и х. “Белмекен” – епизодично ползване на хижите.

I.5.5. За района на х. “Мусала” и заслон “Леденото езеро” (Еверест) – като изходна точка за изкачвания в Мусаленския дял на Рила се използват хижата и заслона.

I.6. Описание на обектите за ски-преходи

I.6.1. Определение и обща информация за ски-преходите

Ски-преходите (ски-туризъм, свободен стил ски,) на територията на Национален парк „Рила” представлява придвижване (изкачване и спускане) със ски в планината по маркирани .

Преминаването по маршрута се извършва през зимния сезон, като скиорите избират добре затрупани със сняг терени. По този начин те преминават по маршрута без да допират със ските дървесна или храстова растителност. Това е от особено значение, тъй като при движението със ски се оставят следи единствено в снежната покривка. Те изчезват скоро след преминаването поради стапяне на повърхностните слоеве от сняг, навяване на нов сняг или снеговалеж. Това определя посещението на планините със ски като един от най-екологосъобразните начини. В този смисъл то уврежда в много по-малка степен околната среда от летния туризъм, при който грайферите на туристическите обувки или гумите на велосипеда са в пряк контакт с почвената или растителна покривка и могат да ги увредят. Безпокойството на диви животни е минимално поради височината на която се провеждат преходите и краткия период на присъствие.

За голямата популярност на ските като средство за посещение на планините през зимния период има и друга причина. Тя е в по-добрите възможности за движение (малко затъване дори в дълбока снежна покривка). Това е фактор, който осигурява възможност за изминаване на по-големи разстояния. По този начин посетителите на планината могат да извършат планирания преход в рамките на предвиденото време и да намалят опасността от бивакуване на открито. Това е основната причина, поради която ските са се утвърдили като основно средство за придвижване в зимната планина в световен мащаб. Подобна е тенденцията и в България. Повечето хора, които посещават често зимната планина използват за придвижване ски. Известен е и факта, че честите посетители на планините обикновено са хора с добре развито чувство за оценка на природната среда в естествения ѝ вид и са сред най-ревностните защитници на природата.

Периодът, в който се практикуват ски-преходите в България е свързан с наличие на достатъчна по количество снежна покривка. Обикновено той стартира след началото на м. декември, като до началото на м. януари се практикуват излети по широки летни пътеки и безлесни била. Това е продиктувано от по-малката дълбочина на снежната покривка и желанието на скиорите да избегнат трудно придвижване в клекови съобщества. Повечето маршрути се посещават след началото на м. януари и съответното натрупване на по-дебела снежна покривка. Съществен момент е избора на моменти с ниска степен на лавинна опасност. По тази причина скиорите избягват периоди след снеговалежи и силни ветрове или силни затопляния през пролетния период. Това стеснява значително времето, в което скиорите навлизат в голяма част от долините на високите български планини. Повечето ски-преходи се извършват в периоди със задържане на няколко дни със стабилно време през месеците януари, февруари и март и първата половина на м. април.

Обикновено ски-преходите се извършват от малки групи, които се състоят от 5 до 10 човека. Рядко преминават групи до 15 човека. Случаите на предвижване на по-големи групи обикновено са свързани с организирани туристически посещения, образователни курсове или спортни прояви. Те подлежат на съответен режим на съгласуване с ДНПР.

При ски-преходите за придвижване нагоре обикновено се използват ръбовете и била. Това е свързано с по-малката опасност от попадане в лавини. Спускането се извършва в улеи и открити склонове в близост до маршрута на изкачване, като избора на безопасен маршрут зависи много от моментните снежни условия. Най-често за изкачване се използват утвърдените маршрути за зимен туризъм, които са трайно маркирани със стълбова зимна маркировка (подробно описание може да се намери на интернет адрес <http://btsbg.org/modules/icontent/index.php?page=28>). Освен тях съществуват няколко района, в които придвижването става и извън маркираните пътеки. Те са важни за развитието на спорта, както за високо спортно майсторство, така и за туристически преходи. Последното е от особено значение за подготовката на спортисти, подържане на висока спортна форма, осигуряване на условия за активен отдых в планинската среда и не на последно място за развитието на екотуризма, който се определя като една от най-подходящите форми за осигуряване на поминък на населението в околностите на националните и природните паркове при спазване на поставените в плановете за управление поставени цели и задачи.

По-надолу е дадено кратко описание на основни маршрути, които преминават в страни от маркирани със стълбова маркировка маршрути. Поради особеностите на снежната покривка (лавинна опасност, снегонавявания, състояние на снега) най-общо маршрутите могат да варират като линия в малка степен от описаните по-долу.

I.6.1. Описание на основните маршрути за ски преходи

I.6.1.1. Район на хижа “Скакавица”

1. х. “Скакавица” – вр. Кабул – Отовишки връх. Зависи от снежните условия и се извършва само в периоди с ниска степен на лавинна опасност
2. Преходи със ски по маркираните пътеки от х. “Скакавица” до х. “Рилски езера” и от х. “Скакавица” до х. “Ловна”. Много популярен. Безопасни маршрути преминаващи по маркирани пътеки.

I.6.1.2. Район Седемте езера

1. х. “Рилски езера” – по стълбовата маркировка до езеро Бъбрека и след това по летния маршрут до езеро Сълзата. Много популярен в частта си до езеро Бъбрека. От езеро Бъбрека до езеро Сълзата се преминава само при ниска степен на лавинна опасност и ясно време.
2. х. “Рилски езера” – Отовишки връх.
3. х. “Рилски езера” – вр. Харамията –вр. Мальовица – х. “Мальовица”. Популярен маршрут. Преминава се само при ясно и тихо време.

I.6.1.3. Район на вр. Мальовица

1. УЦ “Мальовица” – било Ръждавица – вр. Камилата – вр. Ловница. Много популярен. Безопасен маршрут
2. х. “Мальовица” – Овчарски улей – Калбура – вр. Ушите – Мала Урдина река (до 2500 м.н.в. – в. Мальовица – Зелени рид – х. “Вада”. Не особено популярен. Зависи от снежните условия.
3. х. “Мальовица” – Овчарски улей – спускане по Заешки улей към х. “Мальовица”. Популярен маршрут. Извършва се само при ниска степен на лавинна опасност.

4. х. „Мальовица” – вр. Малка Мальовица – вр. Безименен – вр. Орловец – заслон „Орловец”. Много популярен. Безопасен маршрут при спускане извън лавиноопасни улеи.
5. х. „Мальовица” – Втора тераса – Еленино езеро - вр. Мальовица. Много популярен. Безопасен маршрут при спускане извън лавиноопасни улеи.
6. При ниска лавинна опасност има варианти за спускане по улеите по източния склон на вр. Мальовица. Много популярен. Безопасен маршрут при спускане извън лавиноопасни улеи.
7. х. „Мальовица” – Втора тераса – Еленино езеро - вр. Малка Мальовица – спускане към Първа тераса. Популярен маршрут. Спускането се извършва само при ниска степен на лавинна опасност.
8. УЦ „Мальовица” – Свинското езеро – вр. Голям купен – вр. Попова капа – вр. Мечит – х. „Мечит”. Не много популярен. Безопасен маршрут.

I.6.1.4. Район върх Мусала

1. Ястребец – вр. Алеко – вр. Мусала – х. „Грънчар”. Не много популярен. Зависи от снежните условия.
2. х. „Заврачица” – вр. Манчо – вр. Мусала – х. „Мусала”. Не много популярен. Зависи от снежните условия.

I.6.1.5. Район х. Рибни езера

1. х. „Рибни езера” – вр. Йосифица – вр. Водни връх – заслон Кобилино бранище – х. „Мечит”. Част от траверса Рила – Пирин. Безопасен маршрут.
2. х. „Рибни езера” – вр. Канарата – вр. Голям мечи връх – х. „Македония”. Част от траверса Рила – Пирин. Безопасен маршрут.

I.7. Оценка на състоянието и прогноза за въздействието

Голяма част от алпийските обекти в Рила планина са били активно разработвани и катерени през седемдесетте и осемдесетте години на XX век. По това време са организирани множество масови алпиниади и лагери, проправени са пътеките до повечето обекти и са прокарани почти 90% от съществуващите маршрути. Всички стари турове са екипирани със скални, по-рядко дървени и ролплъгови клинове, голяма част от които са силно корозирали.

През последните години, популярни сред съвременните катерачи са трудните маршрути, които са екипирани с болтове. По-често посещавани са и класическите, стари маршрути, които имат лесен достъп и предлагат приятно катерене с умерена категория на трудност. В резултат, натовареността на катерачните обекти в Рила е неравномерно разпределена.

По-голяма част от едрите скалолюбиви птици (грабливи и вранови) гнездят на непосещавани скални отвеси, каквито има в изобилие в почти всички дялове на Рила. През последните 20 години в планината не са ни известни случаи за катерене по маршрут, на който е имало обитавано гнездо на грабливи птици. Емблематично обаче е изчезването на двойката скални орли (*Aquila chrysaetos*), която е гнездяла на северната стена на вр. Мальовица по времето на първите изкачвания през 30-те до 50-те години на миналия век. Разполагаме и със по-нови сведения за преминаване по маршрути, на които е имало гнезда с яйца или млади алпийски гарги (*Pyrrhocorax graculus*), които в последствие са излетели успешно. В редки случаи, в цепки разположени високо по отвесите са наблюдавани и малки прилепни колонии от двуцветни ношници (*Vespertilio*

murinus), които по никакъв начин не могат да бъдат прогонени дори и при редовно катерене на даден маршрут.

Тенденцията за следващите години е затвърждаване популярността/посещаемостта на класическите маршрути и продължаването на традицията за разработване/обезопасяване на леснодостъпните скални обекти в Мальовишкия дял. Приоритети в дейността на клубовете при поддържането на туровете е по-скоро подобряване качеството на маршрутите и повишаване сигурността по време на изкачванията, отколкото правенето на нови линии. В близко бъдеще не очакваме рязък наплив на катерачи в Рила, което ще запази сегашното сезонно натоварване на определени обекти в Мальовишкия дял. Това би следвало да окаже минимално влияние върху популационните параметри на скалолюбивата фауна и флора, поради незначителното присъствие на катерачи отнесени към територията на парка.

От друга страна, катерачите понякога посещават недостъпни райони, улеи и ждрела, където браконieri необезпокоявани острелват диви животни и тяхното присъствие би осуетило незаконните им действия, особено при алармиране на парковата охрана по места. Високата натовареност в района на х. Скакавица през зимата (януари-февруари) не би следвало да се счита като заплахата за местообитанията и биологичното разнообразие. Огромната лавинна опасност и голямото количество сняг канализират достъпа в района и силно ограничават възможностите за разпръскване на потока от катерачи, които така или иначе катерят основно на големия и малкия водопади. Най-натоварените летни месеци за катерене са юли, август и септември. В зависимост от височината, този период съвпада с (или е след) края на размножителни сезон за почти всички видове диви животни. Засега липсват съобщения за наблюдавано влошаване преживаемостта и оцеляването на определени видове птици или бозайници вследствие присъствието на катерачи.

В заключение, засега няма данни, че алпийските дейности в нито един от районите на НПР през последните 20 години имат значим негативен ефект върху популациите на дивите животни и състоянието на местообитанията. Настоящият проект има за цел да гарантира запазването на досегашните параметри в развитието на алпинизма в Рила, чрез повишаване информираността, съсловната ангажираност и взаимодействието между катерачите и парковата администрация. Това несъмнено ще спомогне за по-ефективното управление на защитената територия, поради реално прилагане на съществуващите разпоредби и осъществяване на основното си предназначение – запазване на естествените комплекси от саморегулиращи се екосистеми, присъщото им видово разнообразие, местообитания, характерни пейзажи и обекти на неживата природа, имащи световно значение за науката и културата.

II. РЕЖИМИ И НОРМИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА АЛПИЙСКА ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „РИЛА”

II.1. Право на достъп до алпийските обекти

1. Достъп до катерачните обекти в НП “РИЛА” ще имат всички членове на ФБАК и на Федерациите по алпинизъм, членки на UIAA (Международния съюз на алпийските асоциации).
2. Легитимирането пред парковите служители ще става с членска книжка със снимка, подпечатана и заверена за съответната година (приложен образец).
3. Членската карта гарантира способността и компетентността на притежателя за извършване на алпийски дейности (катерене и алпинизъм).
4. ФБАК се задължава регулярно да информира (чрез писма и електронно) всичките си членове и клубове за утвърдените норми на достъп, временни и сезонни ограничения, правила за лагериране и поведение на територията на НП “РИЛА”.
5. ФБАК не носи отговорност за действия на катерачи, които не се легитимират като нейни членове.
6. Настоящият устройствен проект не регламентира алпийски дейности на територията на НП “РИЛА” организирани от туристически агенции и други организации с комерсиална и учебна цел.

II.2. Норми за поведение на катерачите по време на изкачвания и лагериране

II.2.1. Достъп и изкачвания

1. Достъпът до алпийските обекти да се извършва с минимално използване на моторни превозни средства, а в случаите когато това се налага да се използват само позволените за тази цел съществуващи трасета.
2. С цел ограничаване на антропогенната ерозия, подходът до катерачните обекти да става по маркираните пътеки и специално маркираните достъпи съгласно Раздел II, т. 4.0 от Плана за управление на НП “РИЛА” (виж Приложение 23). Корекции в достъпа стават след съгласуване с Дирекцията на НП “РИЛА”.
3. Поддържането и прокарването на нови катерачни маршрути да става в най-безопасния за дивите животни период, с използването на съвременни, съобразени с международните традиции изисквания за безопасност, некорозионни материали и спазване на алпийските традиции и съвременен стил. Става единствено с изрично одобрение по проект от комисия «Сигурност, екипиране и екология» към ФБАК. До 1 ноември всяка година, ФБАК подава в писмен вид в Дирекцията на НП “РИЛА” бланка с информация за новите маршрути и проведените мероприятия за преекипиране на стари катерачни маршрути.
4. По време на подхода, изкачванията и лагериране катерещите се стремят да ограничат нивото на шума предизвикан от тях.
5. Забраняват се изкачванията и пребиваването около обектите, за периода, в който администрацията или парковата охрана на НП “РИЛА” е предизвестила, че са гнездова територия на защитени видове птици и сезонни местообитания на други консервационно значими видове животни.

6. Абсолютно недопустими са всякакви опити за временно или трайно прогонване на птици или други скалолюбиви животни, чиито гнезда или леговища се намират около или по линията на маршрутите.
7. Абсолютно недопустими са всякакви опити и дейности водещи до увреждане или унищожаване на консервационно значими видове растения и техните микроместообитания.
8. С цел ограничаване на безпокойството е препоръчително споделянето на информацията за обитавани гнезда и леговища с други катерачи и парковата охрана.
9. При забелязване на нарушения, катерачите уведомяват своевременно служителите от парковата охрана и/ или администрацията на парка.

II.2.2. Лагеруване

1. Лагеруването е позволено само на определените в този устройствен проект места и периоди.
2. Изрично се забранява паленето на огън извън специално обозначените за тази цел места.
3. Забранява се окопаване на палатките, местенето на камъни, сечта на дървета, събирането на растения и животни, както и на всякакви дейности, които променят естествения облик на местообитанието.
4. Задължително е катерачите да изнасят извън границите на парка целия боклук, останал след тяхното пребиваване, а при възможност да изнасят и боклука оставен от други.
5. При липса на обозначени тоалетни трябва да се спазва адекватна дистанция от хижите, временните лагери, планинските потоци, реки и езера с цел спазване на санитарните норми, естетическите стойности и естествения облик на местообитанията.
6. Забранява се бивакуването в района на Седемте езера в периода за бивакуване на Общество Бяло Братство България (20 юли-30 август всяка година).

III.3. Режим и норми на катерачни обекти в НП “Рила”

Номерацията на обектите отговаря на обозначенията в приложения картен лист.

№ по ред	РАЙОН/ ОБЕКТ	Местоположение			Брой марш-рути	Режими, норми, условия				Ограничения
		Дял на Рила	ПУ	Зона		Период за катерене	Макс. бр. хора	Макс. бр. дни	Място за лагеруване	
	Район хижа “Скакавица”									
1	Големият Скакавишки водопад	C3	IX	ЗОЧВ	8	15 декември - 15 март	10	3	х. Скакавица	
2	Централен район	C3	IX	ЗОЧВ	7	15 декември - 15 март	10	3		
3	Висулките	C3	IX	ЗОЧВ	15	15 декември - 15 март	10	3		
4	Малкият Скакавишки водопад	C3	IX	ЗОЧВ	4	15 декември - 15 март	6	3		
	Район Седемте езера									
5	Езерният лед	C3	IX	ЗОЧВ	3	15 декември - 15 март	6	3		
6	Връх Харамията – западна стена.	C3	IX	ЗОЧВ	4	целогодишно	6	3		
	Район хижа “Маловица”									
7	Кабурската игла	C3	VIII	МФЗ	1	целогодишно	4	3		
8	Учебни скали	C3	VIII	ЗИТ	13	целогодишно	30	14		
8	Куклата	C3	VIII	МФЗ	6	целогодишно	10	3		
10	Черната скала и кулоарите	C3	VIII	МФЗ	4	целогодишно	6	3		
	Район връх Маловица									
11	Връх Маловица	C3	VIII	ЗОЧВ	13	целогодишно	10	3		
12	Малка Маловица – червената стена	C3	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	6	3		
13	Иглата на Малка Маловица	C3	VIII	ЗОЧВ	1	целогодишно	4	3		
14	Орлето	C3	VIII	ЗОЧВ	1	целогодишно	4	3		Достъпът се осъществява от северната страна
15	Уишете	C3	VIII	ЗОЧВ	5	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
16	Додов връх	C3	VIII	ЗОЧВ	1	целогодишно	4	3		Достъпът се осъществява от северната страна
17	Еленин връх	C3	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	8	3		Достъпът се осъществява от северната страна
18	Иглите в долината на Урдина река	C3	VIII	ЗОЧВ	5	1 май - 1 декември	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна

№ по ред	РАЙОН/ ОБЕКТ	Местоположение			Брой маршрути	Режими, норми, условия				Ограничения
		Дял на Рила	ПУ	Зона		Период за катерене	Макс. бр.хора	Макс. бр.дни	Място за лагеруване	
	Район връх Злия зъб									
19	<i>Злия зъб</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	11	целогодишно	10	3		Достъпът се осъществява от северната страна
20	<i>Връх Орловец</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	4	целогодишно	6	3		Обект предимно за зимни изкачвания. Достъпът се осъществява от северната страна
21	<i>Иглата на монаха</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	1	1 май - 1 ноември	4	3		Достъпът се осъществява от северната страна
22	<i>Връх Дюглав</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	8	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
23	<i>Иглата източно от Дюглав</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	5	1 май - 1 ноември	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
24	<i>Връх Иглата</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	7	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
25	<i>Портала</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	1	1 май - 1 ноември	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
26	<i>Дяволските игли</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	20	1 май - 1 ноември	10	3		Достъпът се осъществява от северната страна
	Район Страшното езеро									
27	<i>Връх Ловница</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	4	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
28	<i>Среден Купен</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
29	<i>Малък Купен</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
30	<i>Иглата до малкия Купен</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
31	<i>Голям Купен</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	4	целогодишно				Достъпът се осъществява от северната страна
32	<i>Палеца</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	1	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
33	<i>Връх Камилата</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	4	целогодишно	6	3		Достъпът се осъществява от северната страна
34	<i>Иглата на Камилата</i>	СЗ	VIII	ЗОЧВ	3	целогодишно	4	3		Достъпът се осъществява от северната страна

№ по ред	РАЙОН/ ОБЕКТ	Местоположение			Брой маршрути	Режими, норми, условия			
		Дял на Рила	ПУ	Зона		Период за катерене	Макс. бр. хора	Макс. бр. дни	Място за лагеруване
35	Скалите в района на Камилата	СЗ	VIII	ЗОЧВ	6	целогодишно	6	3	Достъпът се осъществява от северната страна
	Траверс – Оговица-Мальовица-Орловец-Злият зъб-Голям Кулен-Попова капа		VIII/ IX	МФЗ/ ЗОЧВ		целогодишно	10	3	Достъпът се осъществява от северната страна
	Район хижа “Заврачница”								
36	Връх Ибър и Иглата на вр. Ибър	И	V	ЗОЧВ	3	целогодишно	6	3	
37	Връх Църнато скале	И	V и VI	МФЗ	1	Целогодишна забрана за катерене!			
38	Връх. Мусли Чал	И	VI	МФЗ	1	Целогодишна забрана за катерене!			
39	Връх Ченгене Чал	И	VI	МФЗ	1	Целогодишна забрана за катерене!			
40	Връх Малък Манчо и Иглата на Манчо	И	VI	РЗ	4	Целогодишна забрана за катерене!			
	Район хижа “Грънчар”								
41	Южната стена на връх Ковач (=Нагбант)	И	III	ЗОЧВ	2	целогодишно	4	3	
	Район Спортна база Белмекен								
42	Скалите в подножието на връх Острец (2641 м)	И	III/V	МФЗ/ ЗОЧВ	2	1 май-1 ноември	6	3	
	Район Костенец								
43	Южната стена на вр. Соколовец	И	V	ЗОЧВ	2	Целогодишна забрана за катерене!			
	Район връх Мусала								
44	Връх Иречек	Ср	VI	ЗОЧВ	2	целогодишно	6	3	
45	Връх Малка Мусала	Ср	VI	ЗОЧВ	2	целогодишно	6	3	
46	Траверс – Алеко-Мусала-Трионите-Иречек-Дено	Ср	VI	ЗОЧВ		целогодишно	10	3	Без навлизане в резерватната зона от вр. Иречек към вр. Дено.
	Район курорт Боровец								

№ по ред	РАЙОН/ ОБЕКТ	Местоположение			Брой маршрути	Режими, норми, условия			
		Дял на Рила	ПУ	Зона		Период за катерене	Макс. бр. хора	Макс. бр. дни	Място за лагеруване
47	Скалите на левия склон в началото на пътеката за х. "Мусала"	Ср		Извън парка	2	целогодишно	10	3	
	Район р. Бели Искър								
48	Скалите по долината на реката над с. Бели Искър	Ср	VII	МФЗ	3	Целогодишна забрана за катерене!			

Легенда:

ПУ – Парков участък, I = Благоевград; II =; III = Якоруда; IV = Белово; V = Костенец; VI = Боровец; VII = Бели Искър; VIII = Говедарци; IX = Дупница

ОУ – Охранителен участък; 1, 2, 3, 4, 5, 6 – номер на охранителния участък

СЗ – Северозападна Рила

ЮЗ – Югозападна Рила

И – Източна Рила

Ср – Средна Рила

РЗ – Резерватна зона

ЗОЧВ – Зона за ограничаване на човешкото въздействие

ЗИТ – Зона за интензивен туризъм

СС – Страни и съоръжения (Инфраструктурна зона)

МФЗ – Многофункционална зона

II.4. Режими и норми за обектите за ски-преходи в НП “Рила”

РАЙОН/ОБЕКТ	Посещаемост	Ограничения
Район на хижа “Скакавица”		
3. <i>Х. “Скакавица” – вр. Кабул – Отовишки връх</i>	До 4 души – до 3 дни	
4. <i>Преходи със ски по маркираните пътеки от х. “Скакавица” до х. “Рилски езера” и от х. “Скакавица” до х. “Ловна”</i>	До 10 души – до 3 дни	
Район Седемте езера		
5. <i>1. Х. “Рилски езера” – по стълбовата маркировка до езеро Бъбрека и след това по летния маршрут до езеро Сълзата</i>	До 10 души – до 3 дни	
6. <i>2. Х. “Рилски езера” – Отовишки връх</i>	До 6 души – до 3 дни	
7. <i>3. Х. “Рилски езера” – вр. Харамията –вр. Мальовица – х. “Мальовица”</i>	До 10 души – до 3 дни	
Район на вр. Мальовица		
8. <i>УЦ “Мальовица” – било Ръждавица – вр. Камилата – вр. Ловница</i>	До 10 души – до 3 дни	
9. <i>Х. “Мальовица” – Овчарски улей – Калбура – вр. Ушите – Мала Урдина река (до 2500 м.н.в. – в. Мальовица – Зелени рид – х. “Вада”</i>	До 6 души – до 3 дни	
10. <i>Х. “Мальовица” – Овчарски улей – спускане по Заеишки улей към х. “Мальовица”</i>	До 10 души – до 3 дни	
11. <i>Х. “Мальовица” – вр. Малка Мальовица – вр. Безименен – вр. Орловец – заслон “Орловец”</i>	До 10 души – до 3 дни	
12. <i>Х. “Мальовица” – Втора тераса – Еленино езеро - вр. Мальовица.</i>		
13. <i>При ниска лавинна опасност има варианти за спускане по улеите по източния склон на вр. Мальовица</i>	До 10 души – до 3 дни	

РАЙОН/ОБЕКТ	Посещаемост	Ограничения
14. X. <i>“Малъовица” – Втора тераса – Еленино езеро - вр. Малка Малъовица –спускане към Първа тераса</i>	До 10 души – до 3 дни	
15. УЦ <i>“Малъовица” – Свинското езеро – вр. Голям купен – вр. Попова капа – вр. Мечит – х. “Мечит”</i>	До 6 души – до 3 дни	
Район връх Мусала		
16. <i>Ястребец – вр. Алеко – вр. Мусала – х. “Грънчар”</i>	До 4 души – до 3 дни	
17. X. <i>”Заврачица” – вр. Манчо – вр. Мусала – х. “Мусала”</i>	До 6 души – до 3 дни	Без отклонения от пътеката при преминаване през резерватната зона от вр. Манчо до вр. Мусала
Район х. Рибни езера		
18. X. <i>“Рибни езера” – вр. Йосифица – вр. Водни връх – заслон Кобирино бранище – х. “Мечит”</i>	До 10 души – до 3 дни	
19. X. <i>“Рибни езера” – вр. Канарата – вр. Голям мечи връх – х. “Македония”</i>	До 10 души – до 3 дни	

III. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за изпълнение дефинира основните задължения на страните от устройствения проект и определя сроковете и ограниченията за тяхното изпълнение.

ДЕЙНОСТ	ИЗПЪЛНИТЕЛ	СРОК	ОГРАНИЧЕНИЯ
1. Издаване на членски карти на ФБАК по образец	ФБАК	до 30.06.2007	От 01.07.2007 г. охраната на парка ще счита за нарушители всички, които не се легитимират с членска карта
2. Електронно публикуване на устройствения проект	ФБАК ДНП «РИЛА»	до 2 седмици след утвърждаването му от МОСВ	Няма
3. Информирание на чужди федерации по алпинизъм за влизането в сила на устройствения проект	ФБАК	До 30.06.2007	Информацията за ограниченията може да не достигне до всички клубове в различните страни
4. GPS заснемане на точките за начало и край на специално маркираните достъпи: ▪ Малъовишки дял ▪ Скакавица ▪ Седемте езера ▪ Други райони	ФБАК	до 30.10.2007 до 30.06.2007 до 30.06.2007 до 30.10.2008	Според наличния човешки ресурс и техническа обезпеченост
5. Изготвяне на бланка с информация за новите маршрути и проведените мероприятия за преекипиране на стари катерачни маршрути и изпращане в ДНП «РИЛА»	ФБАК	до 1 ноември всяка година	Няма

ДЕЙНОСТ	ИЗПЪЛНИТЕЛ	СРОК	ОГРАНИЧЕНИЯ
6. Уведомяване на ФБАК за включване или изключване на обекти, подходи и места за бивакуване и въвеждане на ограничения	ДНП «РИЛА»	текущо според обстоятелствата	Възможно е забавяне на изпълнението поради недостатъчно време за осведомяване
7. Обучение на катерачи в рамките на алпиниади и срещи от календарния план на ФБАК	ДНП «РИЛА»	Поне веднъж всяка година	Няма
8. Обучение на парковата охрана в рамките на ведомствени срещи	ФБАК	1 път през 2007 г. и след това веднъж на всеки 2 години	Няма
9. Изготвяне и разпространение на информационни материали (листовки и брошури) за популяризиране на устройствения проект	ДНП «РИЛА» с помощ от ФБАК	До 6 месеца, след утвърждаване на устройствения правилник	Няма

Настоящият устройствен проект за извършване на алпийска дейност подлежи само на актуализация, но не и на цялостна промяна до приемането на следващия План за управление на НП «РИЛА» след 2010 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ

СПИСЪК НА ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Печатни

- Авторски колектив, 1979, Рила – алпийски маршрути, Българска федерация по алпинизъм, 178 с.
- ПЕТРОВ, В., Е. ДЕЯНОВ, 1986, Алпийски обекти в България, Медицина и физкултура, 177 с.
- РАДУЧЕВ, Ж., 1988, Рила – пътеводител, Медицина и физкултура, 269 с.
- ЗАКОН ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ (2002, с допълнения и изменения до 2005).
- ЗАКОН ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ (1998, с допълнения и изменения до 2005).
- ТИРОЛСКА ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ДОБРИ ПРАКТИКИ В ПЛАНИНАРСКИТЕ СПОРТОВЕ (Инсбрук, 2002).
- РУКЕ К., 1997, Raptors and Climbers: Guidance for Managing Technical Climbing to Protect Raptor Nest Sites, The Access Fund, 26 pp.
- РУКЕ К., 2001, Climbing Management: A Guide to Climbing Issues and the Production of a Climbing Management Plan, The Access Fund, 96 pp.

Електронни

- Портал за алпинизъм, катерене и планини www.climbingguidebg.com
- Access Fund (USA) www.accessfund.org
- American Alpine Club www.americanalpineclub.org
- British Mountaineering Council www.thebmc.co.uk
- International Mountaineering and Climbing Federation www.uiaa.ch

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ЧЛЕНСКА КАРТА НА „ФБАК” (ОБРАЗЕЦ)

2000	2005	2010	2015	БЪЛГАРСКИ АЛПИЙСКИ КЛУБ CLUB ALPIN BULGARE
2001	2006	2011	2016	
2002	2007	2012	2017	
2003	2008	2013	2018	
2004	2009	2014	2019	

ЧЛЕНСКА КАРТА № CARTE D'ADHESION №	ИМЕ PRENOM БАЩИНО PRENOM DU PERE ФАМИЛНО NOM РОДЕН/А НА Nè/e/ Le В à
СНИМКА ПЕЧАТ	ЧЛЕН НА АЛПИЙСКИ КЛУБ MEMBRE DU CLUB ALPIN
подпис signature	

 01
2002 подпис

- Година на издаване на картата

- Година, до която е валидна картата

ДО
ДИРЕКЦИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА

ЗАЯВЛЕНИЕ

за съгласуване на провеждането на специализиран туризъм и масови прояви
на основание чл. 21, т. 16, чл. 22 от Закона за защитените територии,
Раздел II, т. 4.2, подточка I-15, т. 4.3, подточка I-14, подточка II-5 от План за управление на НП "Рила"
№ от 20 г.
(попълва се от ДНП "Рила")

От
(трите имена за физически лица/наименование на фирмата, седалище и адрес на управление,
БУЛСТАТ)

с адрес: гр. (с.) , ул. (кв./ж-к) "....." № ,
бл. , вх. , ап. , община , ЕГН

Моля да бъде съгласувано провеждането на:

(специализиран туризъм /конен, велосипеден, алпинизъм, скално и ледено катерене, ски-преходи/ или масова
проява /бивакуване, палаткови лагери, учебни практики, чествания, походи и др./)

на територията на НП "Рила".

За целта прилагам подробно описание на дейността, което включва:

1. Обосновка за извършване на дейността;
2. Място за провеждане/маршрут на движение;
3. Програма с времеви график за провеждане на дейността;
4. Места за хранене и нощуване на участниците;
5. Вид на транспорта до мястото на провеждане на дейността;
6. Вид на използваната техника и материали за дейността (ако се налагат такива);
7. Отговорно лице (трите имена, ЕГН и постоянен адрес) за извършване на дейността и начин за контакт с него;
8. Документ за актуално състояние (за юридическите лица).

При извършване на дейността се задължавам да спазвам режима и нормите в Национален парк "Рила", установени със Закона за защитените територии и Плана за управление на НП "Рила", както и условията посочени в разрешителното.

Уведомен съм че:

За резултата от заявлението, мога да получа информация в Централния офис на ДНП „Рила“ в 14-дневен срок от подаването му, а заповедта с разрешението или отказа се издават в посочения по горе срок и се публикуват в страницата на Интернет на адрес: www1.government.bg/ras;

..... 20 г.

Заявител:

(подпис)

УКАЗАНИЯ

за

провеждането на специализиран организиран туризъм и масови прояви

1. Провеждането на организиран специализиран туризъм и масови прояви на територията на Национален парк “Рила” се извършва на определените с устройствени проекти места, а до изготвянето им на определени от ДНП “Рила” места.
2. За съгласуване на дейността, физическите или юридическите лица подават заявление по образец. Образец от заявлението и указания може да се получи в Централния офис на Дирекцията, офисите на парковите участъци и по Интернет на страници www.rilanationalpark.org и www1.government.bg/ras.
3. Заявлението се подава в Централния офис на Дирекцията в гр. Благоевград, ул. “Бистрица” № 12 В, П. К. 56. и се завежда в регистъра.
4. Заявлението съдържа трите имена, адрес и ЕГН за физическите лица; наименованието, седалище, адрес на управление, БУЛСТАТ за юридическите лица.
5. Заявлението задължително е придружено от подробно описание на дейността, което включва:
 - 5.1. Обосновка за извършване на дейността;
 - 5.2. Място за провеждане/маршрут на движение;
 - 5.3. Програма с времеви график за провеждане на дейността;
 - 5.4. Места за хранене и нощуване на участниците;
 - 5.5. Вид на транспорта до мястото на провеждане на дейността;
 - 5.6. Вид на използваната техника и материали за дейността (ако се налагат такива);
 - 5.7. Отговорно лице (трите имена, ЕГН и постоянен адрес) за извършване на дейността и начин за контакт с него;
 - 5.8. Документ за актуално състояние (за юридическите лица).
6. Заявления, които не са попълнени по образец или не се придружават от документите по т. 4 и 5 се оставят без разглеждане.
7. В **двуседмичен срок** от подаване на заявлението Директорът издава индивидуален административен акт за съгласуване на дейността или мотивирано отказва издаването му.
8. Отказ за съгласуване се прави, когато дейността по провеждането на организиран специализиран туризъм и масови прояви на е в нарушение на режима на НП „Рила” или може да доведе до увреждане или унищожаване на компоненти на околната среда.
9. Отказите могат да се обжалват по реда на Закона за административното производство.
10. Провеждане на организиран специализиран туризъм и масови прояви се осъществява задължително под контрола на определени от Директора длъжностни лица.
11. По време на извършване на дейността, лицето е длъжно стриктно да спазва режима и нормите в Национален парк “Рила”, съгласно Закона за защитените територии, Плана за управление на НП “Рила”, изискванията по противопожарна безопасност, указанията на длъжностните лица и условията посочени в разрешителното.
Условията са задължителни за заявителите.

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

ДО
ДИРЕКЦИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА

УВЕДОМЛЕНИЕ

за провеждането на алпийска дейност

№ от 20 г.
(попълва се от ДНП "Рила")

От

.....
(трите имена за физически лица/наименование на фирмата, седалище и адрес на управление,
БУЛСТАТ)

с адрес: гр. (с.) , ул. (кв./ж-к) "....."

№ бл. , вх. , ап. , община , ЕГН

Уведомяваме ви, че:

.....
(алпинизъм, скално и ледено катерене, ски-преходи)

Приложение:

.....
.....
.....
.....
При извършване на дейността се задължавам да спазвам режима и нормите в
Национален парк "Рила", установени със Закона за защитените територии и Плана за
управление на НП "Рила".

..... 20 г.

.....
(подпис, печат)

4.0 ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК “РИЛА”

Определянето и описването на зоните на парка е първото средство, което Парковата дирекция може да използва за изпълнение на дългосрочните и оперативните управленски цели. Парковите зони са предписателна дефиниция на териториите в парка и се използват за определяне на режимите, нормите, условията и действията за управление на парка. Важни са по две причини: (1) помагат за насочване дейностите в парка и разпределянето на ресурсите и (2) помагат за информиране и образование на посетителите, както и за очакваното от тях екологосъобразно поведение или действия в парка. В Национален парк “Рила” са определени (съгласно Закона за защитените територии), представени на карти и описани следните зони: Зона “Резервати”, Зона за ограничаване на човешкото въздействие, Зона за интензивен туризъм, Зона “Сгради и съоръжения” и Многофункционална зона.

Съгласно Чл. 21 от ЗЗТ в Национален парк “Рила” са забранени следните дейности:

1. строителство, освен на туристически заслони и хижи, водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на посетителите, подземни комуникации, ремонт на съществуващите сгради и пътища, спортни и други съоръжения;
2. производствени дейности, с изключение на поддържащи и възстановителни дейности в горите, земите и водните площи;
3. извеждане на голи сечи;
4. използване на изкуствени торове и други химически средства;
5. внасяне на неприсъщи за района растителни и животински видове;
6. паша на кози, както и пашата в горите извън ливадите и пасищата;
7. събиране на билки, диворастващи плодове и други растения и животни на определени места;
8. събиране на вкаменелости и минерали, увреждане на скални образувания;
9. нарушаване на естественото състояние на водни площи, водни течения, техните брегове и прилежащи територии;
10. дивечоразвъдна дейност и ловуването, освен при регулиране на числеността на животинските видове;
11. спортен риболов* и риборазвъждане на определени места;
12. замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци;
13. бивакуване и палене на огън извън определените места;
14. намеса в биологичното разнообразие;
15. събиране на редки, ендемитни, реликтни и защитени видове;
16. други дейности, определени със заповедта за обявяване на защитената територия и плана за управление.

* Във връзка с приемането на Закона за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41 от 2001 г.) изразът “спортен риболов” се заменя в текста на ПУ с “любителски риболов”.

На основание Чл. 21, т. 16 от ЗЗТ с този 10 годишен План за управление на Национален парк “Рила” се въвеждат следните допълнителни забрани за територията на целия парк:

I. Режими

Забранява се:

1. Сечта на немаркирани с марка на ДНП “Рила” дървесни и храстови видове;
2. Сечта на дървесни и храстови видове без разрешително за ползване на дървесината от ДНП;
3. Извозването и транспортирането на добита от НП “Рила” дървесина без разрешително от ДНП и без поставена марка на ДНП “Рила” върху челата на дървените материали;
4. Сечта, извоза и транспортирането на дървесина с редовно позволително, но извън указанияте в него места, срокове, количества, класове на сортиментност и дървесни видове;
5. Унищожаването или увреждането по какъвто и да е начин на дървета и храсти;
6. Късането на цветя;
7. Събирането на генетичен материал и на диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места без разрешение на МОСВ за резерватите и от ДНП за останалите случаи;
8. Събирането на недървесни продукти (диворастващи плодове, билки и гъби), на определени с утвърден проект места, както и събирането за стопанска дейност без разрешително от ДНП или извън указанияте в разрешителното място, начин, вид и количество. До утвърждаване на проекта събирането се извършва по годишни планове на ДНП, утвърдени от МОСВ;
9. Превозването на добити от територията на НП “Рила” недървесни продукти (диворастващи плодове, билки и гъби) без позволително, издадено от Дирекция НП “Рила”, с изключение на събраните за лични нужди;
10. Събирането, вземането и превозването на всякакъв вид други продукти с органичен и неорганичен произход, освен при извършване на поддържащи и възстановителни дейности, предвидени в плана за управление, устройствените и техническите проекти и планове;
11. Движението и паркирането на пътни превозни средства извън определените и обозначените за тази цел пътища и паркинги по утвърден устройствен проект, освен при осъществяване на поддържащи и възстановителни дейности с разрешително от ДНП;
12. Ограждане на прилежащи територии към съществуващи сгради и съоръжения, с изключение на пояс I от санитарно-охранителните зони към водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване;
- 13.1 Безпокоене, убиване, улавяне, преследване и нараняване на диви животни;
- 13.2 Събиране, вземане, пренасяне, превозване на живи, намерени ранени или убити животни и разпознаваеми части от тях, както и яйца и други жизнени форми;
- 13.3 Разрушаване и преместване на гнезда, леговища, мравуняци, освен при поддържане и възстановяване популациите на животински видове;
14. Регулиране числеността на животински видове без разрешително от ДНП;
15. Регулиране числеността на животински видове, освен:
 - 15.1. когато те застрашават здравето състояние на собствената им популация;
 - 15.2. при подпомагане нарастването на числеността на дивата коза, благородния елен, сърната, глухара, планинския кеклик, лещарката, балканската пъстърва или други видове по преценка на ДНП;
 - 15.3. при епизоотии;
 - 15.4. при нанесени щети на домашни животни или заплаха за посетителите;
 - 15.5. при премахване на скитащи кучета и котки, кръстоски между диви

домашни животни.

16. Престоят и движението на лица, носещи в сглобено и разглобено състояние дълго нарезно и гладкоцевно огнестрелно оръжие, лъкове и арбалети на територията на НП, както и превозване на изброеното по горе оръжие, освен от служители на ДНП, МВР и МНО при изпълнение на служебните им задължения;
17. Построяването на бентове и други хидросъоръжения, които преграждат изцяло течащите води, без да имат изградени рибни проходи;
18. Използването на лодки и всякакъв вид други плавателни средства в езерата, освен при извършване на научни изследвания, мониторинг и при поддържащи и възстановителни дейности с разрешително от ДНП;
19. Разработването на площи и засаждането или засяването им с културни видове;
20. Повърхностно увреждане на терена, освен при осъществяване на поддържащи и възстановителни дейности и изпълнение на предварително утвърдени планове и проекти предвидени в плана за управление;
21. Пренасяне и използване в парка на:
 - 21.1. взривни вещества, освен за извършване на дейности предвидени в плана за управление и утвърдените технически планове и проекти;
 - 21.2. металотърсачи;
22. Пренасяне и превозване на химически торове, средства и препарати, освен при извършване на дейности предвидени в плана за управление и утвърдените технически планове и проекти и дейности свързани с поддържане на санитарно-хигиенните норми в съществуващите хижи, почивни бази и кантони;
23. Всички действия, свързани с издирването, изучаването, опазването и популяризиране на паметниците на културата се извършват по реда на Закона за паметниците на културата и музеите и Наредба № 5 За обявяване на недвижими паметници на културата, издадена от Министерство на културата. На основание чл. 20 от ЗПКМ планове и проектите, които засягат паметници на културата се съгласуват с НИПК преди тяхното одобрение.
24. Унищожаването и увреждането на културно исторически и археологически обекти или части от тях;
25. Пренасянето и транспортирането на културно исторически и археологически обекти или части от тях, освен при извършване на дейности разрешени и съгласувани по реда на т. 23;
26. Пашата без разрешително от ДНП, на определените по утвърден проект места, или с редовно издадено разрешително извън указаните в него места, вида и броя на домашните животни;
27. Нощната паша и пашата без пастир;
28. Любителския риболов в реките и езерата, когато количеството вода в тях е по-малко от необходимото за поддържане на водната екосистема и подхранване на подземните води;
29. Уловът, превозването и пренасянето на маломерна риба с размери по-малки от допустимите;
30. Унищожаването, увреждането, преместването на обекти и съоръжения от административната, туристическата, образователната и информационна инфраструктура;
31. Заснемането на игрални и документални филми и създаването на други творчески продукции без разрешение от ДНП;
32. Поставяне на всякакъв вид знаци и обозначения, без съгласуване на местата, вида и средствата с ДНП;
33. Разпространяване на рекламни, образователни, информационни и туристически материали за НП "Рила" на неговата територия без съгласуване с ДНП;
34. Провеждането на научни изследвания и екологичен мониторинг на територията на

парка без съгласуване с ДНП.

35. Промяната на предназначението на туристическите хижи, заслони, почивни бази и кантоните за обслужване на съществуващи съоръжения, както и увеличаването на застроената и разгърнатата им застроена площ.

II. Условия

За цялата територия на Националния парк се въвеждат следните **условия**:

1. При необходимост, МОСВ въвежда временни ограничения и спира определени дейности в парка, за които по съответен ред се информират заинтересованите лица и широката общественост.
2. Лицата провели теренни проучвания по т. 23 или научни изследвания и/или екологичен мониторинг, предоставят копия от събраните данни и получените резултати в ДНП “Рила”.
3. Проучването, проектирането, учредяването, утвърждаването и експлоатацията на санитарно–охранителните зони се определят съгласно НАРЕДБА № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн., ДВ, бр. 88 от 27.10.2000 г.) при спазване на режимите и нормите регламентирани в плана за управление;
4. При създаване на информационни и образователни материали, научно-популярни и документални филми и книги, информацията за Националния парк в частта ѝ, свързана с биологичното разнообразие, режими и норми, се съгласува с ДНП, като официален източник на информация за парка.
5. Проектите за ползване на ресурси, изготвени по член 64 от ЗЗТ да се предоставят за обсъждане във формираните към ДНП помощни научни и обществени консултативни съвети.
6. Проектите за мониторинг на компонентите на околната среда предвидени в плана за управление да се съгласуват с Изпълнителната Агенция по околна среда.

III. Норми:

1. Ограничаване броя на нощувките в заслоните – до 1 бр., освен при продължително влошаване на атмосферните условия;
2. Събиране на недървесни продукти (диворастящи плодове, билки и гъби):
 - 2.1. Диворастящи плодове, с изключение на тези от лечебни растения:
 - 2.1.1. За лични нужди – количества в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден – до 10 кг;
 - 2.1.2. За стопанска дейност – местата и количествата се определят по утвърден проект;
 - 2.2. Билки:
 - 2.2.1. За лични нужди – количества в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

2.2.1.1. корени, коренища, луковици или грудки	– до 1 кг;
2.2.1.2. стръкове	– до 2 кг;
2.2.1.3. листа	– до 1 кг;
2.2.1.4. кори	– до 0,5 кг;
2.2.1.5. цветове	– до 0,5 кг;
2.2.1.6. семена	– до 0,1 кг;
2.2.1.7. плодове	– до 10 кг;
2.2.1.8. пъпки	– до 0,5 кг;
2.2.1.9. талус	– до 1 кг;

- 2.2.2. За стопанска дейност – местата и количествата се определят по утвърден проект;
- 2.3. Гъби:
 - 2.3.1. За лични нужди – количества в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден – до 3 кг;
 - 2.3.2. За стопанска дейност – на определени с утвърден проект места. Количеството, вида и начина се определят с издаденото от ДНП разрешително;
3. Маркиране и ограждане на поясите от санитарно-охранителните зони – при спазване изискванията на НАРЕДБА № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн., ДВ, бр. 88 от 27.10.2000 г.);
4. Поддържане на съществуващи съоръжения:
 - 4.1. Широчината на просеките за въздушни електропроводни линии, които преминават през горски насаждения се определя от разстоянието от проводниците при най-голямото им отклонение до короните на дърветата, което следва да бъде най-малко:
 - 4.1.1. 1 м – за въздушни линии до 1 к V, телефонни и телеграфни линии;
 - 4.1.2. 2 м – за въздушни линии 20 к V;
 - 4.1.3. 3 м – за въздушни линии 110 к V;
 - 4.2. Ширината на просеките за канали се определя, както следва:
 - 4.2.1. Канали с диаметър до 1 500 мм – до 3 м от двете страни, считано от оста на канала;
 - 4.2.2. Канали с диаметър над 1 500 мм – по утвърден проект;
 - 4.3. Подземни далекосъобщителни линии:
 - 4.3.1. Ширина на полосата – 1,5 м;
 - 4.3.2. Изкоп:
 - 4.3.2.1. Дълбочина – 0,8 м;
 - 4.3.2.2. Ширина – 0,4 м;
 - 4.4. Сервитутните ивици на линейни и други обекти се определят съгласно действащите нормативни актове
5. Любителски риболов:
 - 5.1. По време на едномдневен излет риболовците спортисти могат да уловят и задържат за собствена консумация не повече от:
 - 5.1.1. 8 броя от пъстървовите риби с общо тегло до 2 кг, с изключение на единичен екземпляр с по-голямо тегло;
 - 5.1.2. 2 кг за останалите видове риби;
 - 5.2. Разрешени за любителски риболов дни от седмицата – събота, неделя и официалните празници,
 - 5.3. Разрешени средства – с една спортна въдица (пръчка) с монтирана на нея една кука;
 - 5.4. Разрешена риболовна стръв – всякаква изкуствена и естествена стръв с изключение на естествен хайвер;
 - 5.5. Разрешено за риболов време – светлата част на денонощието;
 - 5.6. Рибите са маломерни, когато размерите им за съответните видове са по-малки от следните:
 - 5.6.1. Дъгова пъстърва – 22 см;
 - 5.6.2. Сивен, балканска пъстърва – 20 см;
 - 5.6.3. Черна (балканска) мряна – 15 см;

- 5.6.4. Рибата се измерва от началото на муцуната до края на опашната перка;
6. Противопожарни съоръжения се изграждат по утвърден пожароустойчив проект. До изготвяне на проекта по годишен план на ДНП, утвърден от МОСВ;
 7. Поддържащи и възстановителни дейности в горите – вида и обема на дейностите се определя по утвърден устойчив проект. До изготвяне на проекта по годишен план на ДНП, утвърден от МОСВ;
 8. Противоерозионни дейности и рекултивация на нарушени терени се извършва по утвърдени от МОСВ технически проекти;
 9. Пречиствателни съоръжения се изграждат по утвърдени от МОСВ проекти;
 10. Планирането на възстановителни дейности в горите да се извършва по състояние на насажденията, като възобновителния период не може да бъде по-малък от:
 - 10.1. 50 г. за насажденията от първи и втори бонитет;
 - 10.2. 45 г. за насажденията от трети и четвърти бонитет;
 - 10.3. 40 г. за насажденията от пети бонитет.
 11. Съпътстващият добив на дървесина при провеждане на поддържащи (отгледни) и възстановителни (възобновителни) дейности в горите не може да надвишава 25% от запаса на насаждението.
 12. При провеждане на поддържащи и възстановителни дейности в горите със съпътстващ добив на дървесина, извозът да се извършва с животинска тяга.
 13. При ползване на дървесина при извършване на поддържащи и възстановителни дейности в горите или при аварийни ситуации се оставя на място не по-малко от 5% от засегнатата дървесна маса.

4.1 Резерватна зона

Зона “Резервати” включва всички територии от първостепенна природозащитна важност в парка. Всички те са обявени в интервал 1933-1992 г. Според чл. 16 ал. 1 от ЗЗТ за резервати се обявяват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им. Значението на резерватите като територии с висока консервационна стойност е много голямо и те са доказателство за изпълнение на ангажиментите на България за строга природозащитна дейност.

Описание на зона “Резервати”

Тази зона включва съществуващите четири резервата в парка с обща площ 16 222,0 ха.

“Централен Рилски резерват”

Резерват “Ибър”

Резерват “Парангалица”

Резерват “Скакавица”

Зоната не включва туристическите обекти и пътеки, пътища, хидротехнически и други линейни съоръжения и кантоните за обслужването им, които се отнасят съответно към Зона за интензивен туризъм и към Зона “Сгради и съоръжения”.

Предназначение на зона “Резервати”

Тази зона се обявява с цел поддържане естественото състояние на териториите с най-високо консервационно значение. Зоната позволява най-висока степен на защита на растителните и животинските съобщества. Резерватите са сърцевината на формообразователни центрове на територията на парка и включват местообитания от съществено значение за множество животински и растителни видове и съобщества,

застрашени на национално, европейско и световно равнище. Тази зона обхваща територията в парка, поставена под строг природозащитен режим.

I. Режими за зона “Резервати”

Всички дейности и действия са забранени, с изключение на:

1. Охрана;
2. Потушаване на пожари, превантивни мерки и дейности по утвърден пожароустойчив проект;
3. Спасителни и полицейски акции;
4. Маркиране и подържане маркировката на границите;
5. Транзитен пешеходен туризъм по определени маршрути включително с образователна цел:
 - 5.1. През резерват “Ибър”:
 - 5.1.1. от курорт Костенец по река Чавча и Равнивръшка река до хижа “Белмекен”;
 - 5.1.2. от хижа “Гургулица” по река Крайна и Равнивръшка река до хижа “Белмекен”;
 - 5.1.3. от хижа “Белмекен” за Айран дере;
 - 5.1.4. от хижа “Белмекен” за долината на река Ражавица;
 - 5.1.5. от хижа “Венетица” през м. “Топоклията” до връх Ибър;
 - 5.2. През “Централен Рилски резерват”:
 - 5.2.1. от хижа “Чакър войвода” по кайзеровия път до хижа “Марица”;
 - 5.2.2. от хижа “Чакър войвода” през Шатър до хижа “Мусала”;
 - 5.2.3. по долината на Тиха Марица за връх Мусала;
 - 5.2.4. от връх Мусала през Близнаците и Маришки връх за хижа “Грънчар” и хижа “Заврачица”;
 - 5.2.5. от хижа “Медарника” през Кобилино бранище за хижа “Рибни езера”;
 - 5.2.6. от хижа “Рибни езера” през Канарски преслап, връх Вапа за връх Мусала;
 - 5.3. През резерват “Парангалица”:
 - 5.3.1. от хижа “Македония” за местността Предела;
 - 5.4. През резерват “Скакавица”:
 - 5.4.1. от курорт Паничище за хижа “Скакавица”;
 - 5.4.2. от хижа “Скакавица” за хижите “Ловна” и “Рилски езера”;
6. Транзитно преминаване на добитък и пастири по установени прокари през резерват “Ибър”:
 - 6.1. от курорт Костенец по река Чавча и Равнивръшка река до хижа “Белмекен” и високопланинските пасища;
 - 6.2. от река Крайна до Равнивръшка река и високопланинските пасища;
7. Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места с разрешение на МОСВ (ЗЗТ, чл. 17, ал. 1, т. 4);
8. Санитарни мероприятия по чл. 17, ал. 1, т. 5 от Закона за защитените територии при условията на чл. 17, ал. 4;
9. Научна дейност и екологичен мониторинг;

II. Норми

1. При събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места количеството, броя, методите и начините на събиране, както и числеността на групите се определя с издаденото от МОСВ разрешение;
2. При потушаването на възникнали пожари, спасителни и полицейски акции, дейностите и броят на участниците се определят в зависимост от конкретната обстановка и нужда;

3. Сечта и извоза на дървесина при санитарни мероприятия в следствие на природни бедствия и каламитети се извършва по утвърден от МОСВ технологичен проект с животинска теглителна сила, без строителство на нови пътища.

III. Препоръки

1. При посещения на резервати:
 - 1.1. с научна цел, организирани групи да са с численост до 5 души;
 - 1.2. организирани групи да са с численост до 15 души;
2. При маркиране и подържане границите на резерватите групите да са с численост до 5 души.

4.2 Зона за ограничаване на човешкото въздействие

Описание на зоната за ограничаване на човешкото въздействие

Тъй като обособяването на зоната за ограничаване на човешкото въздействие е в пряка зависимост от разположението на съществуващите резервати, териториите, които попадат в нея, са описани във връзка със съответния резерват.

Резерват “Парангалица” – около резервата се обособява зона за ограничаване на човешкото въздействие както следва: на запад по линията на вр. Русалия - вр. Картал; на изток вр. Картала – х. “Македония” и полоса 200 м ширина от х. “Македония” на юг и югоизток до вр. Русалия. Тази зона ограничава човешкото въздействие от присъствието на курорта “Бодрост”, с. Бачево, селата Годлево, Добърско, Семково.

“Централен Рилски резерват” – около резервата се обособява зона за ограничаване на човешкото въздействие, както следва: на север зоната се простира от линията Будачки камък до хижа “Чакър войвода”, за да се ограничи лесния достъп от Боровец, Бели Искър и Мала Църква. На изток тази зона намалява въздействията от маршрута за х. “Грънчар”. Тук са включени места с висока консервационна значимост, каквито са районите около връх Суха вапа и циркуса на Якорудските езера. Зоната, обособена на юг, ограничава антропогенното въздействие върху резервата. Западната граница на резервата е западна граница на парка и ограничаването на човешкото въздействие от запад е предмет на съвместна дейност с Дирекцията на ПП “Рилски манастир”.

Резерват “Скакавица” – зоната за ограничаване на човешкото въздействие се обособява както следва: на запад до връх Кабул и източните склонове, като включва източните и североизточните склонове под върха. Обявяването на тази зона има за цел да запази висококачествените гори от бяла мура с множество ендемични и реликтни видове и висок брой на таксоните.

Резерват “Ибър” – около резервата се обособява зона за ограничаване на човешкото въздействие с цел намаляване антропогенното влияние, най-често свързано с посетители на парка от Костенец и Белмекен. Обособената зона ще позволи по-добра защита на дивата коза и едрите грабливи птици.

Зона за ограничаване на човешкото въздействие “Северозападна Рила” – Основна причина за обособяването ѝ е необходимостта от предпазване на тази част от безлесната територия с консервационно значение, която е по-слабо представена в съществуващите резервати. В зоната са включени: природната забележителност “Урдини езера”, циркуса на Седемте езера и района около връх Мальовица на изток до м. Римски друм, с цел опазване езерните и крайезерните екосистеми, скални съобщества с висока степен на флористичен ендемизъм, на застрашени животински видове като балканската дива коза, мечките и скалните орли. Тази територия е с голямо биоразнообразие и ландшафтна стойност, както и уникален минералогичен комплекс. По тази причина, управлението на туристическия поток е наложително. Площ около 2 200 ха.

Част от зоната за ограничаване на човешкото въздействие се обособява приоритетно за осигуряване на биологичен обмен между резерватите “Централен Рилски резерват” и

“Ибър”. Тази подзона осигурява необезпокоявано преминаване на едри бозайници между двата резервата и обхваща площ приблизително 1 300 ха. Включва бившите горскостопански отдели 407, 416, 417, 419, 430, 612 до 622, 664 до 667, от река Марица до западната граница на резерват “Ибър”. Тя създава също възможности за генетичен обмен между клековите формации, горските формации, съобществата от ендемични и реликтни растителни видове.

Предназначение на зоната за ограничаване на човешкото въздействие

Макар парковата територия около резерватите да ги осигурява със значителна защита, самото обявяване на парка не е достатъчно, за да гарантира напълно бъдещото им опазване. С оглед увеличаване сигурността за опазване на съществуващите резервати, се определя зона за ограничаване на човешкото въздействие. Целта на тази зона е да намали физическото влияние върху екосистемите в резерватите, като ограничи извършването на някои дейности в районите, разположени непосредствено около тях. Тази зона има за цел също така да поддържа биологическия интегритет между отделните резервати. Тя включва територии, които позволяват необезпокоявано преминаване на диви животни между отделните резервати и поддържане на генетичния поток сред растителните и животинските популации в тях.

I. Режимы за зоната за ограничаване на човешкото въздействие

Забраняват се всички дейности с изключение на:

1. Охрана;
2. Потушаване на пожари и противопожарни дейности по изготвен пожароустойчив проект;
3. Спасителни и полицейски акции;
4. Поддържане и възстановяване на растителни и животински видове и техните местообитания;
5. Премахване на неместни (чужди) растителни и животински видове;
6. Регулиране на числеността на животински видове при:
 - 6.1. Епизоотии;
 - 6.2. При нанесени щети на домашни животни или заплаха за посетителите;
 - 6.3. Премахване на скитащи кучета и котки, кръстоски между диви и домашни животни;
7. Събиране на генетичен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;
8. Поддържащи и възстановителни дейности в горите, в насаждения увредени над 15% вследствие на природни бедствия и каламитети, както и в изкуствените насаждения за постепенното им превръщане в естествени по утвърден устройствен проект;
9. Противоерозионни дейности и рекултивация на нарушени терени по утвърдени проекти;
10. Паша на определени места по утвърден проект;
11. Изграждане и поддържане на временни заслони за животновъдство по утвърдени технически проекти на определени места;
12. Транзитно преминаване на стада по определени с проект прокари;
13. Сенокос на определени с утвърден проект места с разрешително от ДНП;

Приложение № 28

14. Пешеходен туризъм без нощуване и без бивакуване, по определени и маркирани маршрути;
15. Скално катерене на определени с утвърден проект места. При провеждане на масови прояви след съгласуване с ДНП;

16. Провеждане на просветни и образователни дейности в средищата за традиционни духовни събори:
 - 16.1. Палатков лагер на Общество “Бяло Братство България” в района на х. “Седемте езера” по утвърден проект;
 - 16.2. Палатков лагер на Българска федерация по йога в района на х. “Рилски езера” по утвърден проект;
17. Любителски риболов на определените места;

Приложение № 29

18. Събиране на горски плодове, гъби и билки за лични нужди на територията на цялата зона извън определени по утвърден проект и обозначени места;
19. Маркиране и ограждане на поясите от санитарно-охранителните зони;
20. Премахване на нефункциониращи сгради и съоръжения;
21. Научно-изследователска дейност, екологичен мониторинг;
22. Образователна дейност.

II. Норми в зона за ограничаване на човешкото въздействие

1. Паша:
 - 1.1. Числеността на домашните животни, допускани на паша се определя, при спазване на следните нормативи:
 - 1.1.1. За едър добитък – минимум 12 дка на глава;
 - 1.1.2. За овце – минимум 4 дка на глава;
 - 1.2. Стадата се съпровождат от най-много три кучета, които задължително носят спъвачки;
2. Заслони за животновъдството – по утвърдени проекти: без фундамент, вписващи се в средата;
3. Просветни и образователни дейности в средищата за традиционни духовни събори:
 - 3.1. Палаткови лагери на Общество “Бяло Братство България” и Българска федерация по йога, по утвърден устройствен проект на мястото за лагеруване. До изготвяне на проекта след съгласуване с ДНП;
4. Любителски риболов - Разрешен период за улов:
 - 4.1. за пъстървовите видове риби – от 1 май до 30 септември;
 - 4.2. за останалите видове от – от 1 юли до 31 октомври.

III. Препоръки

1. Просветни и образователни дейности в средищата за традиционни духовни събори:
 - 1.1. палатков лагер на Общество Бялото Братство България в района на х. “Седемте езера”:

1.1.1. период	от 20 юли до 30 август;
1.1.2. времетраене	до 30 дни;
1.1.3. брой на палатките	до 60 палатки;
1.1.4. брой на лагеруващите	до 200 души;
1.1.5. брой нощувки на човек	до 7 нощувки;
 - 1.2. палатков лагер на Българска федерация по йога в района на х. “Рилски езера”:

1.2.1. период	от 1 юли до 20 юли;
1.2.2. времетраене	до 10 дни;
1.2.3. брой на палатките	до 20 палатки;
1.2.4. брой на лагеруващите	до 50 души;
1.2.5. брой нощувки на човек	до 7 нощувки;
2. При посещения на зоната:
 - 2.1. с научна цел, се допускат организирани групи с численост до 7 души;
 - 2.2. с образователна цел, се допускат организирани групи с численост до 20 души;

- 2.3. с цел маркиране, ограждане и поддържане на поясите на санитарно-охранителните зони се допускат групи с численост до 7 души.
3. Препоръчва се стадата от пашуващи животни да не се държат в непосредствена близост до туристическите пътеки.

4.3 Зона за интензивен туризъм

Описание на зоната за интензивен туризъм

Тази зона включва обща площ от около 1 000 ха., както следва:

основните и второстепенни туристически маршрути; **Приложение № 23**

маршрутите за специализиран туризъм;

заслоните с прилежаща територия около тях;

обектите на културно-историческото наследство с прилежащата им територия съобразно наредбата за размерите на необходимата земя при изграждане на строителни обекти;

местата за бивакуване, палене на огън, краткотраен отдих, къмпирание;

погледните места;

местата за интерпретиране включващи местата с информационни и обяснителни табели, карти, схеми и др.;

местата за екстремни спортове;

местата около съществуващи спортни съоръжения;

местата за отдих по туристическите маршрути (беседки, пейки и др.);

главните входно-изходни пунктове за туристите, които се намират на границата на парка и които представляват входа за влизане на паркова територия. Съобразно с основните населени места в близост до съответната част на парка, те се наименоуват както следва: (1) Паничище, (2) Мальовица, (3) Боровец, (4) Рилски манастир, (5) Трещеник, (6) Семково, (7) Костенец, и (8) Благоевград.

Предназначение на туристическата зона

За нашите цели, тази зона се определя като съвкупност от маршрути, чието първостепенно предназначение е да създава условия за туризъм и осигурява туристически услуги. Тази зона е обособена за осигуряване на безопасност, информация и оптимално управление на туристите. Зоната включва мрежа от пътеки и заслони, както и възможности за настаняване в разположените в парка бази. Тя позволява на туристите да преминават през парка по първостепенните маршрути от европейската мрежа, като им предлага достъп до Пиринския планински масив и до Родопите. Части от туристическата зона съвпадат с елементи на зона “Сгради и съоръжения”, както и на зона “Резервати”.

Във връзка с обособяването на тази зона като зона, най-интензивно използвана от туристите, в нея ще се предлагат значителни възможности за развитие на специализиран туризъм (наблюдение на птици, фотолов и др.) със специализирани туроператори след съгласуване с ДНП. Ще се осигурят възможности и за екстремни спортове като: скално катерене, конна езда, каране на планински велосипеди, но с по-строги ограничения, отколкото при обикновения пешеходен туризъм. Този подход съответства на стратегията за управление на парка, неговото първостепенно предназначение и дългосрочните цели за опазване на видовете и местообитанията.

В Национален парк “Рила” ще бъде насърчаван предимно пешеходният туризъм – преходи по система от установени и официално определени първостепенни и второстепенни маршрути. Зоната за интензивен туризъм предлага възможности за физическо развитие, за творческо и духовно обогатяване и за досег с дивата природа.

I. Режими за зоната на интензивен туризъм

Забраняват се всички действия с изключение на:

1. Охрана;
2. Потушаване на пожари и противопожарни дейности;
3. Спасителни и полицейски акции;
4. Изграждане, ремонт и поддържане на пътеки и съоръжения за туристическо обслужване и обезопасяване;
5. Пешеходен туризъм, като в частите от маршрутите преминаващи през резервати, посочени на стр. 119-120, се допуска само транзитно преминаване;
6. Специализиран туризъм (преминаване на кон, с планински велосипеди, преходи със ски) по определени и обозначени за целта маршрути по утвърден проект;
7. Научно-изследователска дейност и екологичен мониторинг;
8. Образователна дейност;
9. Палене на огън, бивакуване, къмпирене, алпинизъм на определени, оборудвани и обозначени за тази цел места по утвърден проект;
10. Противоерозионна дейност;
11. Пренощуване в туристически, хижи, заслони и почивни бази;
12. Посещаване, реставрационни работи и поддържане на културно-историческите обекти след съгласуване с ДНП;
13. Строителство туристически заслони по утвърден устройствен проект;
14. Масови прояви след съгласуване с ДНП;
15. Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващите заслони без смяна на предназначението им и увеличаване на застроената и разгърнатата застроена площ;
16. Изграждане и поддържане на съоръжения за образователни дейности;
17. Интерпретативни дейности.

II. Норми

1. Нощувки в заслон – 1 бр., освен при продължително влошаване на атмосферните условия и други екстремни случаи;
2. Нощувки в места за бивакуване – до 20 души и до 3 нощувки;
3. В местата за краткотраен отдых в Парков участък Костенец:
 - 3.1. м. Адживалица (отдел 73 ж), Мандрата (отдел 70 а) и Трещеняка (отдел 72 з) се допуска една нощувка;
 - 3.2. м. Горелия кантон (отдел 75 д) се допуска еднодневен излет без нощувка;
4. Нощувки в къмпинги – до 50 души и до 7 нощувки;
5. Местата и нормите за провеждане на специализиран туризъм (преминаване на кон, с планински велосипеди, преходи със ски) се определят с устройствен проект. До изготвяне на проекта организиран специализиран туризъм се провежда след съгласуване с ДНП.

III. Препоръки

1. До изготвянето и утвърждаването на устройствените проекти се препоръчва:
 - 1.1. Конен туризъм – до 4 коня в група по маршрути до 2 000 м н.в.;
 - 1.2. Планински велосипеди – до 5 души заедно по маршрути до 2 000 м н.в.;
 - 1.3. Къмпирене и бивакуване при определени от ДНП условия и места;
2. При ремонт, маркиране и поддържане на туристическите пътеки:
 - 2.1. в частта им, преминаваща през резерватите, групите да са с численост до 5 души;
 - 2.2. в частта им, преминаваща през Зоната за ограничаване на човешкото въздействие, групите да са с численост до 7 души;
3. Препоръчва се ограничаване броя на нощувките:

- в хижа “Белмекен” – до 1 бр.,
- в хижите “Македония”, “Марица” и “Мусала” – до 2 бр.;
- в хижа “Скакавица”:
 - до 2 бр. през летния сезон;
 - до 4 бр. през зимния сезон;
- в хижа “Рилски езера”:
 - до 2 бр. през летния сезон, а през периода от 1 юли до 30 август до 5 бр.;
 - до 7 бр. през зимния сезон;
- в хижа “Седемте езера” – до 2 бр., а през периода от 1 юли до 30 август до 5 бр.;
- в хижите “Отовица”, “Иван Вазов”, “Ловна”, “Вада”, “Чакър войвода”, “Мальовица”, “Заврачица”, “Чакалица”, “Добърско” и “Грънчар” – до 3 бр.;

Приложение № 22

4. Нощувки в почивни бази – до 10 дни.

4.4 Сгради и съоръжения (Инфраструктурна зона)

Описание на зоната

Общата площ на зоната е около 1 000 ха. Тази зона включва всякакъв вид сгради и съоръжения на територията на парка. Тя представлява физическата инфраструктура в парка и части от нея съвпадат с елементи на зоната за интензивен туризъм. Тази зона включва, както следва:

Хижи, почивни домове, бунгала, постройки към постоянните места за къмпинги (на БТС, БЧК, ПСС);

Сгради за парковата администрация, пунктове за охраната, посетителски центрове, бариери, и пр.;

Кантони, трафопостове, просеки, канали и пр.;

Пътища включително без трайна настилка;

Базова екологична лаборатория “Мусала”, метеостанция “Мусала”, мониторинг станция “Алиница”, стационарите на Института за гората;

Площадки за кацане на хеликоптери;

Противопожарни просеки, минерализовани ивици и противопожарни депа;

Лифтове (технически), ски-влекове;

Подземни минни галерии и водоснабдителни съоръжения;

Нефункциониращи сгради и съоръжения с известен и неизвестен собственик;

Трайни сгради за санитарните зони (зона А) при водохващания за питейни нужди;

Предупредителни табели за ограничаване поясите Б и В при вододайните зони.

Предназначение на зоната

Да предоставя места за нощуване и отдих;

Да предоставя сгради и съоръжения за нуждите на парковата администрация, и за контрол на туристическия поток;

Да предоставя възможност за обслужване на техническите съоръжения;

Да осигурява достъп до определени обекти за тяхното обслужване, поддръжка, ремонт и нормално функциониране;

Да предоставя възможност за провеждане на метеорологични наблюдения, стационарни проучвания, мониторинг и пр.;

Да създава възможност за ефикасни противопожарни действия;

Да обезпечи места за достъп и туристически услуги в парка;

Да обезпечи съоръжения за обработка на ТБО, отпадъчни води и др. замърсители;

Да предоставя спортни съоръжения;

Да обезпечи съоръжения за снабдяване на населението с питейна вода;

Да обезпечи съоръжения за снабдяване на населението с електроенергия.

I. Режими за зона “Сгради и съоръжения”

Забраняват се всички дейности с изключение на:

1. Охрана;
2. Потушаване на пожари, строителство и поддържане на противопожарни съоръжения;
3. Спасителни и полицейски акции;
4. Строителство на водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на посетителите, подземни комуникации по утвърден устройствен проект;
5. Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващите хижи и почивни бази, без смяна на предназначението им и увеличаване на застроената и разгърнатата застроена площ;
6. Реконструкция, ремонт и поддържане на кантони обслужващи изградени хидротехнически съоръжения, без промяна на предназначението, увеличаване на капацитета им, както и застроената и разгърнатата застроена площ;
7. Възстановяване, ремонт и поддържане на хижа “Белмекен” с предназначение за обслужване на туристи след писмено разрешение от МОСВ;
8. Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващите водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, хидротехнически и други линейни съоръжения;
9. Реконструкция, ремонт и поддържане хидротехнически съоръжения и други линейни съоръжения в частта им попадаща в обхвата на зона резервати с разрешение на МОСВ;
10. Движението и паркирането на пътни превозни средства по определените и обозначените за тази цел пътища и места;
11. Изграждане, ремонт и поддържане на микро-енергийни източници за задоволяване собствените нужди от електроенергия на съществуващи хижи, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка;
12. Ремонт и поддържане на съществуващите пътища без промяна на категорията и настилната им;
13. Ремонт и поддържане на пътища в частта им попадаща в обхвата на зона резервати без използване на верижна строителна техника и промяна вида на настилната, с разрешение на МОСВ;
14. Изграждане и поддържане на система за сметосъбиране и извозване на ТБО;
15. Създаване и поддържане на противопожарни просеки и минерализовани ивици;
16. Ремонт и поддържане на спортни съоръжения без увеличаване на капацитета и след съгласуване с ДНП;
17. Изграждане на технологичен достъп до язовир Черното езеро;
18. Изграждане и поддържане на къмпинги и паркинги в м. Урсуз вада, Белмекен и х. “Вада”;
19. Премахване на нефункциониращи сгради и съоръжения;
20. Маркиране на граници и обекти;
21. Научно-изследователска дейност и екологичен мониторинг;
22. Образователни дейности.

II. Норми:

1. Възстановяването на хижа “Белмекен” с капацитет 40 легла се извършва по утвърден от МОСВ проект;
2. Дейностите по ремонта и поддържането на пътищата се извършват по утвърден от МОСВ проект;

3. Дейностите по реконструкцията, ремонта и поддържането на хидротехническите съоръжения, както и на кантоните за обслужването им се извършват по утвърден от МОСВ проект.

4.5 Многофункционална зона

Описание на многофункционалната зона

Тази зона включва всички територии на парка, които не влизат в предишните четири зони. По площ тя е около 53 000 ха, и представлява съчетание от гори и безлесна зона, скални образувания, езера, реки и потоци.

Предназначение на многофункционалната зона

Тази зона осигурява възможности за научни изследвания, екологичен мониторинг, обучение и възпитание и отчасти интерпретация. Тя дава възможности за природозащитна намеса – провеждане на поддържащи, възстановителни и регулиращи дейности в горските и други екосистеми, популациите, видовото разнообразие и т.н.

Човешката намеса в тази зона включва още регламентирано, екологосъобразно събиране и ползване на природни ресурси и специализиран туризъм. В многофункционалната зона туристите, които търсят повече усамотение и отдалеченост от пътеките ще имат възможност за досег с дивата природа, но без да разчитат на интерпретация, информация и други услуги, както и изградена инфраструктура, каквито се предоставят в зоната за интензивен туризъм и зона “Сгради и съоръжения”.

Някои части от многофункционалната зона могат да бъдат закрити за посещения на туристи поради съображения за безопасност, по преценка на ДНП. В тази зона сравнителната безопасност на туристите е по-малка в сравнение със зоната за интензивен туризъм, която обезпечава сигурност и туристическо обслужване.

I. Режими на многофункционалната зона

Забраняват се всички дейности, с изключение на:

1. Охрана;
2. Потушаване на пожари и противопожарни дейности по изготвен пожароустойчив проект;
3. Спасителни и полицейски акции;
4. Поддържане и възстановяване на растителни и животински видове и техните местообитания;
5. Премахване на неместни (чужди) растителни и животински видове;
6. Регулиране на числеността на животински видове:
 - 6.1. Когато те застрашават здравето състояние на собствената им популация;
 - 6.2. При епизоотии;
 - 6.3. При нанесени щети на домашни животни или заплаха за посетителите;
 - 6.4. Премахване на скитащи кучета и котки, кръстоски между диви и домашни животни;
7. Събиране на генетичен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време изключващи нарушения в екосистемите;
8. Поддържащи и възстановителни дейности в горите, по утвърден устройствен проект;
9. Поддържащи и възстановителни дейности в горите при отстраняване на последствия от природни бедствия, при масово развитие на болести и вредители по растителността, както и при аварии и други непредвидими ситуации с разрешение от МОСВ;

10. Противоерозионни дейности и рекултивация на нарушени терени по утвърдени проекти;
11. Паша на определени места по утвърден проект;
12. Изграждане и поддържане на временни заслони за животновъдство по утвърдени технически проекти на определени места;
13. Преминаване на стада от домашни животни през гори по определени с проект прокари;
14. Сенокос на определени с утвърден проект места с разрешително от ДНП;

Приложение № 28

15. Пешеходен туризъм без нощуване и без бивакуване;
16. Любителски риболов на определени места;

Приложение № 29

17. Събиране на горски плодове, гъби и билки за лични нужди на територията на цялата зона извън определени по утвърден проект и обозначени места;
18. Събиране на горски плодове, гъби и билки за стопански цели според утвърден проект, с издадено от ДНП разрешително. До изготвяне на проекта по годишен план на ДНП утвърден от МОСВ;

Приложение № 30

19. Маркиране и ограждане на поясите от санитарно-охранителните зони;
20. Строителство водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, подземни комуникации, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на посетителите, подземни комуникации по утвърден устройствен проект;

Приложение № 31

21. Научно-изследователска дейност и екологичен мониторинг;
22. Образователна дейност.

II. Норми

1. Разрешен период за риболов:
 - 1.1 За пъстървовите видове риби – от 1 февруари до 30 септември;
 - 1.2 За останалите видове – от 1 юни до 14 април;
2. Паша:
 - 2.1. Числеността на домашните животни, допускани на паша се определя, при спазване на следните нормативи:
 - 2.1.1. За едър добитък – минимум 4 дка на глава;
 - 2.1.2. За овце – минимум 1 дка на глава;
 - 2.2. Стадата се съпровождат от най-много три кучета, които задължително носят спъвачки;
3. Заслони за животновъдството – по утвърдени проекти без фундамент, вписващи се в средата.

III. Условия

1. При необходимост, ДНП въвежда временни ограничения и спира събирането или ползването на определени ресурси в зоната, за което по съответен ред се информират заинтересованите лица и широката общественост.
2. При събиране на билки за стопанска дейност ползването на находищата става на ротационен принцип като конкретния период се определя от проект, до неговото утвърждаване събирането на билки и ротацията на находищата се извършва по годишни планове на ДНП, утвърдени от МОСВ
3. При събиране на билки се оставят младите нецъфтящи растения и не по-малко от 30% от възрастните индивиди за възобновяване на популациите.

IV. Препоръки

1. Препоръчва се стадата от пасуващи животни да не се държат в непосредствена близост до туристическите пътеки.

ПРИЛОЖЕНИЕ 6

**Карта на алпийските обекти
в НАЦИОНАЛЕН ПАРК “РИЛА**

(КАРТАТА Е ГОЛЯМ ФАЙЛ И СЕ ПРИЛАГА ОТДЕЛНО!)